

Kandidatafhandling

Kriterier for fastsættelse af samvær
mellem forældre og barn

Afleveringsdato: 15. maj 2013

Titelblad

Uddannelsesinstitution: Aalborg Universitet - AAU
Erhvervsjura, 10. semester

Vejleder: Jesper Nikolajsen

Projekt: Kandidatafhandling

Afhandlingens titel: Kriterier for fastsættelse af samvær mellem forældre og barn

English title: Determining criteria for contact between parent and child

Afleveringsdato: 15. maj 2013 kl. 10.00

Sidetæl: 70

Af: Camilla B. Johansen

Studie nr. 2007-1332

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
2. Metode	7
2.1. Problemstilling	7
2.2. Problemformulering	8
2.3. Udvælgelse og afgrænsning af empirisk materiale	8
2.4. Afgrænsning	9
3. Fakta om samvær	12
4. Retshistorisk overblik	14
4.1. Evaluering af forældreansvarsloven og de efterfølgende ændringer deraf	17
5. Barnets perspektiv	18
5.1. Sondring mellem direkte og indirekte inddragelse af barnet samt de forskellige måder at belyse barnets perspektiv på	19
6. Den retsdogmatiske analyse	21
6.1. Fortolkning af gældende ret	21
6.1.1. FOL § 4 – Definition af ”barnets bedste”	21
6.1.2. FOL § 5 – Hensynet til barnets egne synspunkter og mening	24
6.1.3. FOL § 19 – Reglerne for samvær med forældre	26
6.1.3.1. FOL § 19, stk. 1 – Barnets ret til samvær med den forælder barnet ikke har bopæl hos	26
6.1.3.2. FOL § 19, stk. 2 - Forældrenes fælles ansvar for barnets samvær samt deres fælles ansvar for transporten	27
6.1.3.3. FOL § 19 stk. 3 og 4 – Samværsforældres anmodningsret og bopælsforældres initiativret	30
6.1.4. FOL § 21 - Statsforvaltningens beslutningskompetence samt FOL § 39, stk. 1 om Statsforvaltningens hjemmel til afvisning af anmodning	31
6.1.5. FOL § 29, stk. 1 - Midlertidig afgørelse om samvær	32
6.1.6. FOL § 34 – Barnets ret til inddragelse	33
7. Relevant retspraksis	35
7.1. Deleordning	35
7.1.1. OE2009.B-1876-09 jf. TFA2010.202 – Far fik 7/7 samværsordning med dreng på 4 år.	36
7.1.2. OE2011.B-3940-10 jf. TFA2011.383 – Fælles forældremyndighed ophørt og herunder fastslået at der for tiden ikke skulle være samvær	38
7.1.3. V2011.B-0959-11 jf. TFA2011.553 – 1½-årige A skulle have bopæl hos faren samt samvær fastsat til 3/11 ordning	40
7.2. Inddragelse af barnet	43
7.2.1. U.2009.2647V jf. TFA2009.576 - Børnesamtale kunne ikke finde sted med barn på 5 år	43
7.2.2. U.2011.2132V jf. TFA2011.355 - Samtale med barn på 5 år og 9 måneder kunne godt finde sted	44

7.2.3. TFA2010.515 - Børnesagkyndig samtale belyste ikke 9-årige perspektiv tilstrækkeligt	45
7.2.4. V.2009.B-0140-09 jf. TFA2009.303 – Ansås ikke at være til skade eller unødvendigt at afholde samtale med 11-årige tvillinger	47
7.3. Afslag eller ophævelse af samvær	48
7.3.1. FS2011.2010-7310-03537 jf. TFA 2012.113 – afslag på anmodning om samvær grundet farens afsoning for besiddelse af euforiserende stoffer samt våbenbesiddelse	50
7.4. Samværschikane	51
7.4.1. OE2010.B-3334-09 jf. TFA2010.736 – Ikke etableret fælles forældremyndighed trods morens samværschikane- herunder morens flytning til Indien som fjernede fogedrettens kompetence til at behandle sagen	53
7.4.2. OE2010.B-1476-10 jf. TFA2011.58 – Etableret fælles forældremyndighed idet samværschikane ikke skal komme samværsforælderen til skade	55
7.5. Midlertidig fastsættelse af samvær	58
7.6. Samvær med mindre børn	59
7.7. Overvåget samvær	60
8. Konklusion	62
9. Summary	67
10. Litteraturliste	69
Retskilder	69
Forarbejder	69
Bekendtgørelser	69
Evalueringer	69
Betænkning	69
Retspraksis	69
Bøger	70
Andet	70

1. Indledning

Afhandlingen tager udgangspunkt i området for forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, hvilket ligger indenfor familieretten. Efter eget synspunkt, er det interessante ved området, hvilke kriterier der gør sig gældende ved fastsættelse af samvær. Herunder findes det endvidere interessant, hvorvidt og hvordan børn inddrages i sager om samvær.

Baggrunden for interessen er dels, at emnet har været genstand for større diskussion i den politiske debat hvorfor emnet er spændende på den måde, at området er under den politiske bevågenhed. I debatten har det været anført, at

”I debatten har der været fremført en række synspunkter, som kan tale for at fortsætte den igangsatte udvikling på området. Det har således været nævnt, at den gældende lovgivning ikke i tilstrækkelig grad tager udgangspunkt i hensynet til barnets bedste, samt at det enkelte barn bør have en mere fremtrædende rolle i myndighedernes beslutningsgrundlag”¹.

Inddragelsen af barnet er ikke alene en vigtig del af barnets oplevelse af at blive hørt men barnets mulighed for at give sin mening til kende er samtidig en selvstændig ret hos det enkelte barn. Inddragelsen af barnet er dog ikke en pligt for denne, men det antages herved at barnets perspektiv i sig selv er en vigtig del af beslutningsgrundlaget. Det er indledningsvist fristende at påpege, at ofrene for forældrenes konflikt ikke er forældrene selv men derimod børnene som ender med at betale prisen for forældrenes konflikt. Derfor er det af stor betydning, både for samfundet men også forældrenes eget ønske, at børnene skånes i videst muligt omfang i disse situationer. I forlængelse heraf antages det, at størstedelen af separationer og skilsmisser sker uden indblanding fra myndighedernes side, idet forældrene er i stand til selv at blive enige og samarbejde om den ordening der er bedst for dem og for deres barn. Imidlertid forekommer der fortsat tilfælde, hvor situationen spidser til i en sådan grad, at der opstår behov for myndighedernes inddragelse i konflikten som herved medvirker til at bibringe forældrene en forståelse for nødvendigheden af at tilvejebringe en løsning som begge er enige om og endog vigtigere en løsning som tilgodeser barnets bedste.

Fastsættelse af samvær sker gennem anvendelse af Forældreansvarsloven (FOL) der blev vedtaget i oktober 2007² da den afløste den dagældende ”lov om forældremyndighed og samvær” fra 1996³. Ikrafttrædelsen af FOL i 2007 skete med det klare formål at fremme barnets

---

¹ Betænkning nr. 1475 fra 2006, ”barnets perspektiv”, side 34

² Lov nr. 499 af 06-06-2007, Forældreansvarslov

³ Lov nr. 387 af 14-06-1995, Lov om forældremyndighed og samvær

perspektiv og baggrunden for lovforslaget til loven var en betænkning udarbejdet af ”udvalget om forældremyndighed og samvær” om ”barnets perspektiv”⁴. Efterfølgende blev FOL i årene efter ikrafttrædelsen evalueret, hvilket resulterede i en evalueringsrapport fra SFI (Det Nationale Forskningscenter For Velfærd) for Familiestyrelsen, som offentliggjorde rapporten i november 2011. Evalueringen blev igangsat med det klare mål at evaluere om loven havde haft den ønskede effekt og afslutningen af evalueringen resulterede i udarbejdelsen af lovforslag L 157 om ændring af FOL der trådte i kraft 1. oktober 2012⁵. Ændringen af FOL er markant på den måde, at den nu tager udgangspunkt i barnets ret til to forældre, og dermed ikke længere udgangspunkt i forældrenes ret til barnet. Det synes på baggrund af ovenstående at være interessant at undersøge, hvordan samvær fastsættes herunder om dette sker ud fra lovfæstede kriterier.

---

⁴ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”barnets perspektiv”

⁵ Lov nr. 600 af 18-06-2012, Lov om ændring af forældreansvarslov

2. Metode

Det bør her indledningsvist påpeges at metodeafsnittet ikke er en reel gennemgang af den anvendte metode, idet afhandlingen tager afsæt i den juridiske rets dogmatiske metode hvorved problemformuleringen ønskes besvaret gennem udledning af gældende ret på området og analyse og fortolkning af retspraksis. I stedet vil det herunder blive gennemgået, hvordan udvælgelse og afgrænsning af empirisk materiale er sket og derefter afgrænse hvad der i afhandlingen udelades samt begrundelserne derfor.

2.1. Problemstilling

Området for forældremyndighed, barnets bopæl og samvær er et stigende stridspunkt, idet antallet af sager herom har været stigende de senere år. Stigningen i antallet af sager var en af grundene til ændringen af FOL i 2012 og ændringen af loven har derfor medført, at der stilles højere krav til forældrenes samarbejde. Vigtigere for nærværende afhandling er statistikken⁶ som viser, at der i årene 2007 til 2010 skete en markant stigning i antallet af sager om samvær som følge af lovgivningen på området og stigningen i antallet af sager viser eksempelvis, at Statsforvaltningen blot i perioden 1. februar 2010 til 31. januar 2011 behandlede ca. 20.000 sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær og heraf fremgår, at ud af de ca. 20.000 sager omhandlede ca. 14.500 af ansøgninger, om samvær⁷. I den forbindelse er det derfor spændende at se nærmere på, hvilke kriterier der gør sig gældende ved fastlæggelse af samvær og herunder er det samtidig interessant at se nærmere på, hvornår og hvordan barnets perspektiv belyses.

Som indledningen viste er det fristende at antage, at ofrene for disse konflikter mellem forældrene ikke er disse selv men derimod børnene. Hovedformålet med FOL var således at skåne børnene men samtidig synes udviklingen at pege i retning af, at det til tider er svært for forældre at undgå konflikt da forældrene i visse sager ønsker den fælles forældremyndighed bevaret og samtidig ønsker nogle forældre en deleordning, hvor de er ligeværdige i at have børnene. Dog er det fra et udefrakommende synspunkt fristende at påpege, at det forældrene forsøger at opfylde, er deres egne behov frem for børnenes, hvilket synes at være understøttet af den kritik der tidligere har været på området

”Uanset denne udvikling har reglerne og praksis på forældremyndigheds- og samværsområdet i de senere år været genstand for kritik. Det er blevet anført, at lovgivningen i højere grad skal tage udgangspunkt i hensynet til barnet og ikke i

---

⁶ Evaluering af forældreansvarsloven, Familiestyrelsen, side 10

⁷ Bilag til evalueringen af forældreansvarsloven, side 116

hensynet til forældrenes behov. Det enkelte barn skal have en mere fremtrædende rolle”⁸.

Det skal dog anerkendes, at det uden tvivl er en yderst følsom situation, at gå fra at være fælles om størstedelen af dagligdagen til pludselig at skulle blive enige om, hvem af forældrene børnene skal have deres bopæl hos og hvor ofte der skal være samvær, efter en samlivsophævelse. I den sammenhæng er det derfor vigtigt at påpege, at myndighedernes ansvar i disse sager, er at finde den løsning der er bedst for det enkelte barn, hvilket også er en af grundideerne bag FOL. For at undgå en situation hvor børnene føler sig i klemme og undgå børnenes oplevelse af skulle vælge mellem mor og far, hvorved barnet bringes i loyalitetskonflikt mellem forældrene, er det derfor vigtigt at sager om samvær sker med stor forsigtighed overfor børnene.

Emnet forældremyndighed, barnets bopæl og samvær er et politisk følsomt emne, idet det er op til politikerne at udøve den lovgivende magt og herved udstikke reglerne for området, samt forholde sig til problematikken. Det danske medlemskab af den Europæiske Union medfører ligeledes, at Danmark er underlagt de rammer og direktiver besluttet fra EU, hvorved disse skal implementeres i den danske lovgivning og her tænkes især på Børnekonventionen som Danmark har haft til opgave at ratificere. Et af resultaterne er implementeringen af begrebet ”for barnets bedste” der stammer fra Børnekonventionens artikel 3⁹.

2.2. Problemformulering

Det overordnede spørgsmål der med afhandlingen ønskes besvaret er:

”Hvilke kriterier gør sig gældende ved fastsættelse af samvær mellem forældre og barn, særligt med henblik på at sikre barnets bedste”

2.3. Udvælgelse og afgrænsning af empirisk materiale

For at besvare afhandlingens problemformulering er der herfra valgt den empiri der skal danne grundlag for undersøgelsen samt analysen og formålet med nærværende afsnit er dermed at præsentere den afgrænsede empiri og derefter give en begrundelse for valgene. Det eksakte materiale består hovedsageligt af gældende lovgivning¹⁰ på området og for at belyse de ændringer der er sket gennem tiden er tidligere lovgivning¹¹ valgt for at udlede hvad gældende

---

⁸ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 1

⁹ Bekendtgørelse nr. 6 af 16-01-1992, Børnekonventionen, art. 12.

¹⁰ Lov nr. 600 af 18-06-2012, Forældreansvarslov

¹¹ Lov nr. 499 af 06-06-2007, Forældreansvarslov, Lov nr. 387 af 14-06-1995, lov om forældremyndighed og bopæl, Lov nr. 443 af 03-10-1985, Myndighedsloven

ret på området er. Det hovedsageligt anvendte bidrag til udledning af gældende ret er lovgivningen, dennes forarbejder¹², bekendtgørelser¹³ og vejledninger¹⁴. Hermed består empirien af retskilder med stor retskildemæssig betydning. Som bidrag til forståelsen af bestemmelserne er der til fortolkningen hentet bidrag fra forarbejderne til lovgivningen og fra i forvejen skrevet litteratur på området. Om i forvejen skrevet litteratur er bogen ”Forældreansvarsloven med kommentarer” af Stine Krone Christensen anvendt.

Den retskildemæssige værdi af den anvendte lovgivning og dennes forarbejder synes at være divergerende¹⁵ hvilket skyldes, at der gennem afhandlingen anvendes lovgivning og dertil hørende forarbejder af forskellig udgivelsesår hvorved den retskildemæssige betydning afviger, da den nyeste lovgivning antages at have størst retskildemæssig betydning. Samtidig antages betænkning nr. 1475 om ”barnets perspektiv” at have væsentlig betydning idet udvalgets udredningsarbejde var baggrunden for fremsættelsen og herefter vedtagelsen af lovforslaget L 133 den 10. maj 2007.

Vedrørende forarbejderne til de anvendte love kan den retskildemæssige værdi heraf fastslås at have mindre retskildemæssig status¹⁶ end selve lovgivningen¹⁷ men ikke desto mindre antages den til trods herfor at have en vis større værdi, idet forarbejderne anvendes som fortolkningsbidrag til den vedtagne lov. Det bør hertil tilføjes, at forarbejderne ikke er underlagt retskildeprincippet hvorfor domstolene ikke er direkte forpligtet til at tage hensyn til lovens forarbejder¹⁸, men som det vil fremgå af den senere analyse af retspraksis udviser dette undertiden, at domstolene og myndighederne i øget omfang inddrager samt henviser til lovens forarbejder.

2.4. Afgrænsning

Som indledningen viser, beskæftiger nærværende afhandling sig med problemstillingen omkring samvær og hovedfokus heri hviler på, hvilke kriterier der anvendes ved fastsættelse af samvær, herunder weekend og hverdagssamvær. Afsnittet om afgrænsning af afhandlingen har til formål at beskrive, hvilke emner der udelades samt begrundelse derfor.

---

¹²Lovforslag nr. L 157, forslag til lov om ændring af forældreansvarslov fremsat 13. april 2012, Lovforslag nr. L 133, forslag til forældreansvarslov fremsat 31. januar 2007

¹³Betænkning nr. 1475 af 2006 om ”barnets perspektiv”, Betænkning nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov

¹⁴Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 ”om samvær”, vejledning nr. 214 af 20-12-1995 ”om forældremyndighed og samvær”, vejledning nr. 9735 af 18-09-2009 ”om børnesagkyndig undersøgelse”

¹⁵Wegner, Morten ”Juridisk metode”, 3. udgave, 2000, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 89

¹⁶Wegner, Morten ”Juridisk metode”, 3. udgave, 2000, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 87

¹⁷Wegner, Morten ”Juridisk metode”, 3. udgave, 2000, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 88

¹⁸Wegner, Morten ”Juridisk metode”, 3. udgave, 2000, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 88

Forældremyndighed, barnets bopæl og samvær er tidligere i afhandlingen omtalt sammenhængende, idet områderne har indvirkning på hinanden og derved hænger tæt sammen. Alligevel behandles områderne forældremyndighed og barnets bopæl kun overfladisk, idet afhandlingen ellers ville blive for omfattende hvorfor områderne kun behandles i det omfang de påvirker området for samværsafgørelser. Hertil skal den valgte afgørelse i TFA2009.576 dog fremhæves, idet den er valgt, trods det at den behandler spørgsmålet om barnets bopæl, fordi den viser hvordan der ikke skulle afholdes børnesamtale med et barn på 5 år, hvorimod afgørelsen i TFA2011.355 afspejler hvordan en børnesamtale med et barn på 5 år og 9 måneder godt kunne finde sted. Samtidig er afgørelserne i henholdsvis TFA2010.736 og TFA2011.58 valgt med det formål at belyse, hvilke hensyn der tages til barnet ved samværschikane. De to afgørelse er valgt trods jeg er velvidende om, at de omhandler forældremyndighed og barnets bopæl, men trods dette har jeg fundet dem interessante til belysning af hensynene til barnets bedste jf. FOL § 4.

Der vil i afhandlingen ikke indgå en specifik fremstilling af hvordan sagerne løses af myndighederne herunder om det sker ved tværfagligt møde, møde med en sagsbehandler, gennem børnesagkyndig rådgivning m.m. Sagsbehandlingen beskrives kun i det omfang det findes nødvendigt og herunder vil der kun i nødvendigt omfang være henvist til, hvorvidt en afgørelse kan ankes. Omkring videregivelse af oplysninger til forældrene som er fremkommet på baggrund af børnesagkyndig samtale m.m., beskrives samspillet mellem FOL og forvaltningslovens jf. § 28 og § 31 ikke nærmere. Dette er begrundet i, at reglerne for oplysningspligt relaterer sig til selve sagsbehandlingen hvilket tidligere blev bestemt udeladt. Indenfor FOL's bestemmelser i kapitel 6 om sagens behandling, gennemgås imidlertid bestemmelsen i § 34 idet denne omhandler inddragelsen af barnet, hvilket er et af delformålene bag nærværende afhandling.

Vedrørende området for samvær behandles kun gældende ret for samvær mellem barn og forældre jf. FOL § 19 hvorfor området for "samvær med andre end forældrene" jf. FOL § 20 ikke nærmere behandles. I den forbindelse nævnes det blot, at retten til samvær med andre end forældrene er udvidet ved vedtagelsen af lovforslag L 157 i 2012 og af samme grund behandles området for "anden kontakt" jf. FOL § 22 ej heller.

I forlængelse heraf gennemgås området og reglerne for samvær med anbragte børn heller ikke og begrundelsen herfor, er at det tydeligt fremgår af FOL § 24, at reglerne omkring samvær og anden kontakt ikke gælder for børn anbragt uden for hjemmet.

Om ændringer af et allerede fastsat samvær eller ophør heraf, kan dette kun ske på baggrund af væsentlige ændrede forhold og afhandlingen vil ikke komme nærmere ind på retspraksis herom, idet det blot holdes for øje, at ændringer af et allerede fastsat eller ophævet samvær kun behandles såfremt der foreligger væsentligt ændrede forhold jf. FOL § 39, stk. 1 og såfremt det er til barnets bedste jf. FOL § 4. Dog fremgår det af afgørelsen i TFA2011.383, at det fandtes at være bedst for barnet at der ikke i en periode skulle være samvær, hvorfor samværet ophørte.

Det samme gør sig gældende i forhold til området for midlertidige afgørelser, hvor samværet begrænses eller suspenderes. Den altovervejende hovedregel er fortsat, at samvær skal være til barnets bedste jf. FOL § 4 og midlertidige afgørelser antages dermed at være underlagt de samme principper og kriterier som de valgte afgørelser om fastsættelse af samvær senere vil afspejle. Området midlertidige afgørelser behandles derfor kun gennem fortolkning af gældende ret og der redegøres herunder for de hensyn der hertil skal tages.

Endvidere vil retspraksis for samvær med mindre børn ej heller blive nærmere behandlet men behandles i stedet kun gennem en kort skildring af de særlige hensyn der gør sig gældende ved fastsættelse af samvær med mindre børn. Dog afspejles de særlige hensyn ved området gennem afgørelsen i TFA2011.553 der omhandler fastsættelse af samvær med 1½-årigt barn.

Området for overvåget samvær behandles desuden heller ikke gennem gennemgang af retspraksis men det fastslås i stedet, at overvåget samvær ikke må være mere indgribende end situationen tilsiger samt at overvåget samvær kun vælges i de situationer hvor hensynet til barnets bedste jf. § 4 tilsiger det og området antages derved at være underlagt de samme kriterier som de valgte afgørelser senere vil afspejle.

Området for feriesamvær behandles på samme baggrund som ovenstående ikke, idet feriesamvær antages at være underlagt de samme kriterier som de behandlede områder for samvær senere vil vise.

Afsluttende gennemgås retspraksis for området om forældrenes fælles ansvar for transporten i forbindelse med samvær jf. FOL § 19, stk. 2 heller ikke, idet udgangspunktet ikke længere fraviges, medmindre der er tale om helt særlige og urimelige forhold, hvilket senere antages at ske yderst sjældent hvis overhovedet.

3. Fakta om samvær

Nærværende afsnit ”fakta om samvær”, har til formål at give en grundlæggende beskrivelse og forståelse af begrebet samvær og hvilke typer af samvær der findes.

Det findes hensigtsmæssigt at definere samvær, og samtidig nævne, at en endelig definition af samvær ikke er lige til, idet der findes forskellige former for samværsordninger. Overordnet kan samvær defineres som værende det samvær eller den kontakt barnet har med den forælder som barnet ikke længere bor sammen med, hvilket samtidig er hovedformålet med samvær. Hertil nævne, at afgørelser om samvær og omfanget heraf træffes ud fra, hvad der er bedst for det enkelte barn jf. FOL § 4. Omkring hvad der forstås ved barnets bedste henvises til afsnit 6.1.1.

De grundlæggende regler om samvær mellem barnet og forældrene fremgår af FOL's § 19¹⁹ der er en videreførelse af § 16 i *lov om forældremyndighed og samvær*²⁰. Såfremt der mellem forældrene er uenighed om omfanget og form for udøvelse af samvær, kan anmodning om fastsættelse af samvær indgives til Statsforvaltningen der med hjemmel i FOL § 21 træffer afgørelse herom.

Dernæst findes det nødvendigt at afgrænse begrebet samvær, sådan at der skabes en forståelse for, hvad afgørelser om samvær reelt handler om, hvilket er den form for samvær der skal være mellem forælder og barn samt omfanget heraf. Det er derfor ikke op til Statsforvaltningen at træffe afgørelse om forhold der ikke har med samværet at gøre og Statsforvaltningen skal derfor eksempelvis ikke tage stilling til, hvilket og hvor meget tøj et barn skal have med på samvær, om barnet må se tv eller i så fald hvor meget og barnets måltider er også undtaget Statsforvaltningens beslutningskompetence. Statsforvaltningens opgave er ikke at tage stilling til forældrenes opdragelse af barnet, som i stedet overlades til forældrene selv, men Statsforvaltningens opgave er overordnet at tilbyde forældrene rådgivning eller konfliktmægling, såfremt tvister af ovenstående karakter er udtryk for reel uenighed mellem forældrene²¹.

For at beskrive samværet findes det relevant at inddеле samværet i de samværsordninger der forekommer; intet samvær, begrænset samvær, weekend samvær, udvidet samvær og deleordning²². Som ordningen lyder, har barnet ved *intet samvær* slet ingen samvær med samværsforælderen, hvilket kan skyldes flere ting, bl.a. at samværsforælderen ikke ønsker at

---

¹⁹ Lov nr. 600 af 18-06-2012 om ændring af forældreansvarsloven

²⁰ Lov nr. 387 af 14-06-1995 om Lov om forældremyndighed og samvær, § 16

²¹ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 ”om samvær”, side 23

²² SFI rapport om delebørn. ”En analyse af skilsmissebørns samvær baseret på SFI's børneforløbsundersøgelse”, side 14

have kontakt og samvær med barnet, eller at samværsforælderen i en periode er afskåret fra at have samvær med barnet på grund af fængselsstraf eller lignende. Ved *begrænset samvær* forstås, at barnet har begrænset samvær med samværsforælderen. Dette kan skyldes forskellige forhold som f.eks. at myndighederne har besluttet, at der kun skal være begrænset samvær i en periode, eller at forældrene i aftale har besluttet, at der i en periode kun skal være begrænset samvær af hensyn til barnet. Ved *weekendsamvær* forstås, at barnet har samvær med samværsforælderen i weekender. Dette kan skyldes en fastsættelse af samvær fra myndighedernes side, eller en aftale forældrene i enighed har aftalt. *Udvidet samvær* er, når barnet er hos samværsforælderen mere end 6 gange om måneden, og her forstås at barnet overnatter op til 11 dage om måneden hos samværsforælderen. Dette kan som weekendsamvær have baggrund i afgørelse fra myndighederne eller en aftale forældrene i enighed selv har indgået. Sidste type af samvær er *deleordninger*, hvorved forstås at barnet er lige meget hos bopæls- og samværsforælderen. Dette svarer til en 7/7 ordning som den kaldes og baggrunden for denne ordning er som oftest en aftale forældrene selv har indgået, idet myndighedernes beslutning om eventuel deleordning stiller store krav til forældrenes samarbejdsevne. Hertil skal nævnes, at retsstillingen før FOL i 2007 var, at statsforvaltningen ikke kunne fastsætte egentlige deleordninger, idet retten til samvær tilkom den forælder som barnet ikke havde bopæl hos. Statsforvaltningen kunne efter dagældende *Lov om forældremyndighed og bopæl* maksimalt fastsætte 6/8 ordninger hvorved barnet var hos samværsforælderen i 6 ud af 14 dage²³.

---

²³ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, afsnit 4.5 side 30.

4. Retshistorisk overblik

Nærværende retshistoriske overblik over lovgivningen omkring samvær, har til formål at illustrere udvikling og ændring heri.

Regler for forældremyndighed og samvær var oprindeligt indeholdt i *"Myndighedsloven"*²⁴ af 30. juni 1922. I 1996 blev loven erstattet af *"lov om forældremyndighed og samvær"*²⁵ af 14. juni 1995. Loven indeholdt reglerne for forældremyndighed og forældrenes ret til samvær, og trådte i kraft da der fra politisk side forelå ønske om, at gøre reglerne på området mere tidssvarende for de ændrede familiemønstre. I 2002 skete en væsentligt ændring af børns rettigheder, ved at børns rolle i sager om forældremyndighed og samvær blev styrket. Dette kom til udtryk ved, at børn under 12 år skal høres hvis alder og modenhed taler for det. Hvad angår myndighedernes indblanding i sager om detaljeret samvær, skete der i 2004 en radikal ændring idet myndighederne ikke længere pålægges at træffe afgørelse om samvær af mere detaljeret karakter, og det blev herefter overladt til forældrene selv at løse spørgsmål af detaljeret karakter.

Hvad angår barnets perspektiv og barnets mulighed for ytring af sine synspunkter, blev der i 2005 af Ministeriet for Familie og Forbrugeranliggender nedsat et udvalg, *"udvalget om forældremyndighed og samvær"*, der bestod af sagkyndige personer med forskellig kompetence indenfor området²⁶. Udvalgets hensigt og formål var at udarbejde en betænkning omkring barnets perspektiv, og betænkning nr. 1475 om "barnets perspektiv" udkom derefter i 2006. Udvalgets opgave var at belyse, hvordan og hvorvidt børns perspektiv, i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, kommer til udtryk samt hvordan styrkelse af barnets perspektiv kunne ske herunder vigtigst af alt, hvordan "barnets bedste" kunne tydeliggøres i lovgivningen. Betænkningen var herefter fundamentet for lovforslag L 133 og vedtagelsen af FOL, lov nr. 499 af 6. juni 2007²⁷. Lovforslaget nr. L 133 var udtryk for politisk enighed om hvordan udgangspunktet på området skulle være, og det fremgår af den politiske aftale, at

"Med forslaget ønsker aftalepartierne en grundlæggende ændring af området således, at det fremover er barnets ret til begge sine forældre - og ikke forældrenes ret til barnet -

---

²⁴ Lov nr. 277 af 30-06-1922, Myndighedsloven

²⁵ Lov nr. 387 af 14-06-1995, Lov om forældremyndighed og samvær

²⁶ Betænkning nr. 1475 af 2006 *"Barnets perspektiv"*, side 3

²⁷ Lovforslaget bygger på den politiske aftale som blev indgået den 5. december 2006 mellem regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten.

der skal være det bærende element for afgørelser. Lovforslaget bygger på, at forældrene har et fælles ansvar for deres barn - uanset om samlivet mellem dem er ophævet”²⁸.

En anden overvejelse som udvalget skulle gøre sig, var hvorvidt børns perspektiv og hvorvidt disse skulle tillægges en større selvstændig rolle end den de havde på daværende tidspunkt.

Traditionelt set var udgangspunktet at barnets rettigheder blev varetaget af forældremyndighedsindehaverne, hvorved barnet ikke var underlagt nogen beføjelser²⁹ og dermed optrådte børn ikke tidligere som part i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, da forældrene syntes at varetage disse rettigheder på barnets vegne. Lovens titel ændredes fra *”lov om forældremyndighed og samvær”* til *”forældreansvarsloven”* og begrundelsen for ændring af lovens titel var, at loven i langt højere grad end tidligere fremhæver det fælles ansvar som forældrene har påtaget sig ved barnets fødsel³⁰.

Konklusionen peger i retning af, at barnet er tillagt flere rettigheder siden *”lov om forældremyndighed og samvær”* fra 1996 og barnet er således blevet tillagt en høringsret der har medført, at barnet har ret til at blive hørt, samt ret til børnesagkyndig rådgivning. Udvikling har ligeledes medført at børn skal høres uanset alder i sager om samvær, idet barnets retssikkerhed i det væsentligste ved adgang til indflydelse er sikret³¹. Dog fremgår det tydeligt af betænkningen, at udvalgets holdning hertil var, at børn uanset alder ikke bør tillægges beføjelser, da udvalget ikke finder, at det er i børnenes interesse at kunne føre sag mod sine forældre og udvalget foreslog i stedet, at større børn tillægges en ret til at tage initiativ til at bede myndighederne indkalde forældrene til et møde omkring de forhold som barnet ønsker myndighedernes hjælp til, hvilket er baggrunden for indførelse af FOL’s nuværende § 35.

Den seneste udvikling i loven er sket i forbindelse med lovændringer i 2012 og årsagen hertil var, at man fra politisk side havde den nødvendige bevågenhed, samt den igangsatte evaluering af FOL efter dens ikrafttræden i 2007. Evalueringen fra SFI (Det Nationale Forskningscenter For Velfærd) viste at der var et stigende behov for ændring af loven, som følge af de konsekvenser lovgivningen havde medført. De mest markante ændringer af FOL er sket ved ændring af tvungen fælles forældremyndighed, idet myndighederne efter FOL i 2007 kunne tvinge folk til at have fælles forældremyndighed trods den ene forælders modstand, da hensigten fra politisk side var ønsket om at forbedre forældrenes evne til at samarbejde, og håbede derved at adgangen til at

---

²⁸ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarsloven, side 6

²⁹ Betænkning nr. 1475 af 2006 om *”Barnets perspektiv”*, side 3, og afsnit 4.2. om barnets retsstilling side 16.

³⁰ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 15, 2. spalte, nederst

³¹ Betænkning nr. 1475 af 2006 om *”Barnets perspektiv”*, side 4

dømme og tvinge forældre til fælles forældremyndighed ville virke præventivt. Dette blev evalueret af udvalget som fandt, at adgangen til at tvinge forældre til fælles forældremyndighed var blevet for bred, hvorved konsekvenserne deraf var blevet, at afgørelser herom i nogle situationer skete på bekostning af barnet og derved ikke var for barnets bedste jf. FOL § 4. Med ændringerne i 2012 blev de hidtidige regler ændret, således at det nu blev lettere at ophæve den fælles forældremyndighed idet der efter ændringen ikke stilles krav om tungtvejende grunde, men at der i stedet tages udgangspunkt i, om der er grundlag for at antage, at forældrene kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste jf. FOL § 4.

Før ændringen var domstolene hårdt presset idet sagerne hobede sig op, da lovgivningen på daværende tidspunkt gav forældrene mulighed for opstart af nye sager hele tiden, men efter ændringerne i 2012 blev reglerne skærpet hvorved der ikke længere er mulighed herfor, hvilket også er en del af den strukturreform der har fundet sted på det offentlige område. På området for samvær er systemet herved blevet et en-strengt system, hvorved alle sager skal startes i Statsforvaltningen og sagerne kan derved ikke længere indbringes for domstolene men i stedet ankes til Familiestyrelsen og ændringen af procesreglerne har således haft to formål. Først at løse det opståede behov for at lette belastningen ved domstolene, og dernæst vigtigere, ønsket om at øge og fremme samarbejdet mellem forældrene. Strukturreformen imødekom den kritik der havde været på området for domstolenes behandling af samværsager, idet domstolene efter visse dommers opfattelse ikke havde den nødvendige kompetence til at behandle sager om samvær, men at Statsforvaltningerne i stedet var de bedst egnede til at håndtere samværsager idet de besidder den nødvendige ekspertise. Kritikken er bl.a. givet af en byretsdommer som udtaler

”Det er et misfoster, at det skal ligge i retten. Det er statsforvaltningen meget bedre til. At man skal sidde og høre på folk i 2 timer og så bagefter bestemme, at far skal have samvær fra torsdag til mandag, det har vi ikke ekspertisen til. Det kan være, vi får det. Det er virkelig et problem. Det er rigtigt, at konfliktsagerne sendes til retten, selvom statsforvaltningen godt kunne afgøre det. Men samværsafgørelser bør ligge i statsforvaltningen”³².

En anden markant ændring af loven i 2012 er, at der er taget større hensyn til børnene og til inddragelsen af disse og ændringerne har medført, at de samtaler der foretages med børn nu foretages i rolige og trygge omgivelser, og ikke længere foran forældrene ved domstolenes behandling af sagen. Herved er der kommet betydeligt større fokus på, at afgørelse i disse sager

---

³² Evaluering af forældreansvarsloven, side 83

sker ud fra konkrete vurderinger, og ikke ud fra en enslydende fortolkning. Det afhænger således altid af det enkelte barns perspektiv og behov, og hvad der er bedst for det enkelte barn jf. FOL § 4 og vigtigst af alt, tager loven nu udgangspunkt i at afgørelser om bl.a. samvær, skal træffes ud fra at sikre barnets bedste, hvorved begrebet ”barnets bedste” er blevet det vigtigste begreb i FOL. Overordnet set er der med ændringen i 2012 ikke sket markante ændringer i forhold til området for samvær mellem forældre og barn hvorfor samværsbestemmelserne fra lov nr. 499 er videreført. Der er imidlertid sket ændringer i forhold til samvær med andre end forældre hvorved adgangen hertil er blevet udvidet.

4.1. Evaluering af forældreansvarsloven og de efterfølgende ændringer deraf

Efter ikrafttrædelsen af FOL i 2007 blev Det Nationale Forskningscenter For Velfærd (SFI) bedt om at foretage en analyse og vurdering, med henblik på evaluering af denne. Evalueringens hovedformål var derfor at konstatere, om loven havde haft den ønskede effekt og evalueringsrapporten blev offentliggjort af Familiestyrelsen i november 2011.

Ved FOL's ikrafttrædelse i 2007 blev det bestemt, at der fortsat kunne være fælles forældremyndighed trods den ene forælders ønske om at have forældremyndigheden alene, idet man fra myndighedernes side havde et ønske om at forbedre forældrenes evne til at samarbejde. Et af de områder evalueringsudvalget havde fokus på, var derfor hvorvidt lovgivningen fremmer forældresamarbejdet og det fremgår af evalueringen ”dom til fælles forældremyndighed”, at problematikken ved samlivsbrud i nyere tid i højere grad vedrører barnets bopæl end forældremyndighed³³ og samtidig viste undersøgelsen, at ”dom til fælles forældremyndighed” ikke overvejende havde forbedret samarbejdet mellem forældrene³⁴. Evalueringen af loven skulle efter aftalen mellem de politiske partier tage udgangspunkt i 9 overordnede temaer, hvoraf følgende områder er af interesse for kernen af denne afhandling: barnets perspektiv, samvær, samarbejdschikane samt myndighedernes fastsættelse af samvær³⁵. Omkring temaerne fremgår det tydeligt af evalueringen samt det endelige lovforslag nr. L 157 om ændring af FOL, at der på samværsområdet er sket en tydeliggørelse af, at samværet skal fastsættes under iagttagelse af, hvad der er bedst for barnet jf. FOL § 4 og dette har bl.a. medført at deleordning ikke nødvendigvis er til barnets bedste. Omkring fordelingen af kompetence til at træffe afgørelse i sager om samvær, fulgte det af evalueringen, at kompetencen til at træffe afgørelse i ovenstående sager foreslås overdraget, hvilket således var baggrunden for kompetencefordelingen ved strukturreformen i 2007, hvorved kompetencen blev overført til statsforvaltningerne (1. instans) og Familiestyrelsen (2. instans).

---

³³ Evaluering af forældreansvarsloven, Familiestyrelsen, side 14

³⁴ Evaluering af forældreansvarsloven, Familiestyrelsen, side 14

³⁵ Evaluering af forældreansvarsloven, Familiestyrelsen, side 8

5. Barnets perspektiv

Minister for Familie og forbrugeranliggender nedsatte i 2005 ”udvalget om forældremyndighed og samvær”, der skulle overveje og tage stilling til reglerne for forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Inden for området samvær skulle udvalget bl.a. tage stilling til og overveje, hvordan begrebet ”barnets bedste” bedre kunne fremhæves i loven når myndighederne træffer afgørelse. Desuden skulle udvalget tage stilling til hvorvidt og hvordan barnets perspektiv bedre kunne komme til udtryk, samt på hvilke måder barnets perspektiv kunne styrkes. Udvalget skulle både tage stilling til hvorvidt der burde foretages ændringer af *lov om forældremyndighed og samvær* samt *retsplejeloven* om tvangsfuldbyrdelse af afgørelser. Udvalgets arbejde resulterede derfor i offentliggørelse af betænkning nr. 1475 om ”Barnets perspektiv” som indeholdt to lovudkast. Kun lovudkastet til reglerne for forældremyndighed og samvær er af interesse for nærværende afhandling.

Det fremgik af betænkningen at udvalget på baggrund af kommissoriet skulle tage stilling til, hvordan daværende regler om samvær kunne ændres sådan at der ved fastsættelse af samvær udelukkende tages hensyn til, hvad der er bedst for det enkelte barn jf. § 4. På baggrund heraf foreslog udvalget, at reglerne om samvær skulle ændres til at det ikke længere var forældrenes ret til samvær men i stedet barnets ret til samvær med den forælder barnet ikke har bopæl hos³⁶. Desuden fandt udvalget, at det af lovtæksten bør fremgå tydeligt, at forældrene bærer et fælles ansvar for at barnet har samvær med den forælder barnet ikke bor hos.

Om udvalgets stillingtagen til reglerne om høring af børn foreslog udvalget i overensstemmelse med børnekonventionens art. 12, at aldersgrænsen på 12 år burde fjernes, således at der ikke længere skulle gælde nogen egentlig aldersgrænse, men at der i stedet skulle tages hensyn til barnets alder og modenhed i forening³⁷, hvilket er baggrunden for, at der i FOL ikke længere opereres med nogen aldersgrænse for hvornår et barn kan inddrages. Baggrunden for ændringen skyldes således udvalgets og dermed myndighedernes erkendelse af, at barnets perspektiv altid kan og skal belyses.

I forbindelse med inddragelse af barnet jf. FOL § 34, stk. 2, kan dette udgangspunkt kun fraviges, såfremt det findes unødvendigt eller uhensigtsmæssigt, samt hvis det vurderes at være til skade for barnet. Hermed er det vigtigt at holde for øje, at der i lovgivningen sondres mellem direkte og indirekte inddragelse af barnet og den direkte inddragelse sker i form af samtale med

---

³⁶ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 7

³⁷ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 30, 1. spalte øverst

barnet, hvorimod indirekte inddragelse af barnet sker i form af børnesagkyndig undersøgelse, børnesagkyndig erklæring samt udtalelser fra barnets institutioner herunder barnets dagpleje, børnehave, skole og fritidsordning. Det findes derfor på baggrund af ovenstående sontring hensigtsmæssigt, at beskrive forholdet herom nærmere, hvilket er baggrunden for nedenstående afsnit.

5.1. Sontring mellem direkte og indirekte inddragelse af barnet samt de forskellige måder at belyse barnets perspektiv på

Som ovenfor anført er det vigtigt at sondre mellem direkte og indirekte inddragelse af barnet, hvilket skyldes at der ikke længere gælder nogen aldersgrænse men at inddragelse af barnet skal tage udgangspunkt i barnets alder og modenhed. Dette er også grunden til at der alt efter barnets alder vil være stor forskel på, hvorvidt barnet inddrages direkte eller indirekte. Formålet med nærværende afsnit er derfor at beskrive de forskellige måder hvorpå barnets perspektiv kan belyses, nemlig gennem børnesagkyndig samtale med barnet, børnesagkyndig undersøgelse og erklæring eller børnesagkyndig rådgivning³⁸. En samtale med barnet har det formål, at belyse barnets følelser og tanker samt barnets oplevelse af den situation det befinder sig i. De formelle krav til iværksættelse af børnesagkyndig undersøgelse eller samtale, er at der kræves samtykke fra forældrene. I den forbindelse er det vigtigt at tilføje, at en forælders modvilje mod iværksættelse af undersøgelse kan indgå i Statsforvaltningens overvejelser om at anvende principperne om processuel skadevirkning, hvilket kan få negative konsekvenser for den forælder der nægter at give samtykke eller modsætter sig undersøgelsen jf. afgørelsen i TFA2011.383. I forbindelse med børnesagkyndig samtale er det vigtigt at nævne, at disse er underlagt notatpligt jf. offentlighedslovens § 6, hvilket medfører at der skal udføres notat fra samtalen, og at notatet herefter er underlagt aktindsigt jf. forvaltningslovens³⁹ (FVL) § 9. Imidlertid er FVL § 15 en undtagelse til FVL § 9, som er særlig relevant ved sager om samvær. Retsvirkningen af denne bestemmelse, er at én af forældrene eller begges aktindsigt kan begrænses, såfremt hensynet til barnet taler herfor.

Af vejledning om samvær⁴⁰ fremgår de momenter der skal tillægges afgørende vægt, ved vurdering af hvorvidt barnet skal inddrages via børnesamtale. Momenter som skal tillægges betydning er: barnets alder, barnets modenhed, sagens karakter og konfliktniveauet mellem forældrene, karakteren af afgørelsens indgriben, hvorvidt barnet kan udtrykke sin egen mening omkring samværet, hvorvidt barnet er i stand til at forstå og overskue konsekvenserne af at

³⁸ Lovforslag nr. L 157, Forslag om ændring af Forældreansvarsloven, side 10 og Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 "om samvær", side 6.

³⁹ Lovbekendtgørelse nr. 988 af 09-10-2012 Forvaltningsloven

⁴⁰ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 "om samvær", side 10

udtale sig og derved udtrykke sine egne synspunkter, hvorvidt en evt. samtale kan udføres af en person som barnet i forvejen kender og derved har tillid til, hvorvidt barnet gennem samtale bliver direkte indblandet i forældrenes konflikt, og sidst hvorvidt barnet allerede tidligere har givet udtryk for sin mening og synspunkter.

En børnesagkyndig undersøgelse og børnesagkyndig erklæring er udtryk for indirekte inddragelse af barnet, og gennemføres ved at en sagkyndig udfører en undersøgelse af barnet og forældrene eksempelvis gennem overvåget samvær. For forældrene og barnet kan der iværksættes børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling jf. FOL § 32, stk. 1, hvorved forældrene alene eller sammen med barnet indkaldes til et vejlednings- eller tværfagligt møde. Hovedformålet med den børnesagkyndige rådgivning, er at bibringe forældrene en forståelse til selv at løse konflikten ved samtidig hensyntagen til, hvad det bedste for barnet er. Formålet med at yde rådgivning til barnet, er at skabe mulighed for barnet til at snakke med en børnesagkyndig om de problemer barnet oplever og som barnet derved påvirkes af. Vigtigt er dog at påpege, at barnet på intet tidspunkt må opleve følelsen af, at ansvaret for den situation barnet og forældrene befinder sig i, bliver pålagt barnet⁴¹. Ved børnesagkyndig rådgivning gælder der heller ingen aldersgrænse for hvornår børn kan tilbydes rådgivning, hvilket er begrundet i, at også mindre børn kan have et behov for denne rådgivning. Ved fælles forældremyndighed er det bopælsforælderen der skal give samtykke til rådgivningen. Omkring udvalgets stillingtagen til, hvorvidt og hvordan barnets perspektiv bedre kunne styrkes og belyses, konstaterede udvalget at der allerede gennem de seneste år er tilvejebragt en række initiativer hvis formål havde været at styrke barnets inddragelse⁴². Her tænkes især på reformen på det familieretlige område, hvor der udtryktes klart ønske om øgede forligsbestrebelse⁴³, så myndighederne bedre kan træffe afgørelse og finde den løsning der er bedst for det enkelte barn jf. FOL § 4.

---

⁴¹ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 "om samvær", side 6

⁴² Betænkning nr. 1475 fra 2006, om "Barnets perspektiv", side 26

⁴³ Lov nr. 525 af 24-06-2005, Den familieretlige strukturreform

6. Den retsdogmatiske analyse

6.1. Fortolkning af gældende ret

I dette afsnit søges de grundlæggende regler for samvær gennemgået, og herved er en flerhed af bestemmelser gældende, hvilket kommer til udtryk ved at hovedreglen for alle afgørelser er FOL § 4, hvorefter afgørelser skal træffes efter hvad der er bedst for barnet. For at afklare hvad der er bedst for barnet, er det jf. FOL § 34 nødvendigt at inddrage barnet i de forhold der vedrører dette. Dernæst skal der ved afgørelserne jf. FOL § 5 tages hensyn til de meninger og synspunkter barnet har udtrykt. Barnets samvær med forælder har hjemmel i FOL § 19, og heri gælder flere vigtige grundsætninger. Først fastslår bestemmelsen, at det er barnets ret til samvær med den forælder som barnet ikke har bopæl hos og dernæst fastslås, at det er forældrenes fælles ansvar at sørge for at der er samvær, samt at det er deres fælles ansvar, at sørge for transport i forbindelse med samvær. Afslutningsvis fastslår bestemmelsen henholdsvis samværsforælderen anmodningsret samt bopælsforælderen initiativret. FOL § 21 fastlægger myndighedernes afgørelseskompetence, mens § 39, stk. 1 giver statsforvaltningen hjemmel til at afvise behandling af anmodning om ændring af en allerede aftalt samværsordning. FOL § 29, stk. 1 giver myndighederne hjemmel til at træffe midlertidig afgørelse om samvær, hvilket anvendes i de tilfælde hvor barnets bedste jf. § 4 samt barnets ve og vel er særlig udsat.

6.1.1. FOL § 4 – Definition af ”barnets bedste”

Det fremgår af FOL § 4, at

”afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet”⁴⁴

Der findes dog ikke en klar og entydig definition af begrebet ”for barnets bedste” i loven⁴⁵ hvorfor definition af begrebet afhænger af samfundsudviklingen⁴⁶, og derved samfundsopfattelsen af, hvad der er bedst for barnet. Begrebet er herved underlagt en retlig standard⁴⁷ som løbende udvikles og ændres eftersom normværdier ændres og udvikles⁴⁸ men altovervejende skal barnets bedste altid fortolkes som *”den bedst tænkelige løsning for barnet”*⁴⁹.

---

⁴⁴ Lov nr. 499 af 06-06-2007, Forældreansvarsloven

⁴⁵ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, afsnit 2, side 9

⁴⁶ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om *”Barnets perspektiv”*, side 26

⁴⁷ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 47

⁴⁸ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 47

⁴⁹ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, de specielle bemærkninger til § 4, side 47

FOL § 4 er en ratificering af Børnekonventionens art. 3⁵⁰ og det fremgår af denne, at ved alle afgørelser og forhold vedr. barnet skal barnets tarv altid komme i første række. Ordlyden af art. 3 er følgende:

”Stk. 1. I alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for socialt velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal barnets tarv komme i første række.

Stk. 2. Deltagerstaterne påtager sig at sikre barnet den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for dets trivsel under hensyntagen til de rettigheder og pligter, der gælder for barnets forældre, værge eller andre personer med juridisk ansvar for barnet, og skal med henblik herpå træffe alle passende lovgivningsmæssige og administrative forholdsregler.

Stk. 3. Deltagerstaterne skal sikre, at institutioner, tjenester og organer med ansvar for omsorg for eller beskyttelse af børn skal være i overensstemmelse med de standarder, der er fastsat af kompetente myndigheder, særligt med hensyn til sikkerhed, sundhed, personalets antal og egnethed samt sagkyndigt tilsyn”⁵¹.

FOL § 4 er dermed en klar nedfældet bestemmelse der har baggrund i kritikken fra FN's børnekomité hvor den danske lovgivning var genstand for kritik⁵² eftersom Børnekommissionen ikke anså den danske lovgivning for anvendt fuld ud samt ikke loyalt indarbejdet i den danske politik og ordening⁵³. FN's Børnekomité udtrykte betænkelighed ved Danmarks implementering af børnekonventionens art. 3, da det var deres opfattelse, at fokus var for meget på forældrenes rettigheder i stedet for på barnets og barnets bedste⁵⁴. Desuden udtrykte komiteen betænkelighed ved den danske aldersgrænse på 12 år, idet der ikke efter deres opfattelse bør anvendes en aldersgrænse men at der i stedet bør fokuseres på barnets alder og modenhed i forening. Dette er sammen med udvalgets betænkning⁵⁵, årsagen til at der i den danske FOL ikke længere findes en egentlig aldersgrænse men at der i stedet tages hensyn til barnets alder og modenhed under ét. Det skal dog bemærkes, at der til kriteriet om ”barnets bedste” i børnekonventionens art. 3 heller ikke forekommer nogen entydig definition af begrebet⁵⁶.

---

⁵⁰ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, de specielle bemærkninger til § 4, side 47

⁵¹ Lovbekendtgørelse nr. 6 af 10-01-1992, Børnekonventionen, art. 3

⁵² Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 26

⁵³ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov side 7, 2. spalte foroven

⁵⁴ Lovforslag nr. L 133, Forslag til forældreansvarslov side 9, 2. spalte nederst

⁵⁵ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 30, 1. spalte øverst

⁵⁶ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 26

En rapport udarbejdet af Mai Heide Ottosen om ”samvær til barnets bedste” herunder en beskrivelse af reglerne og praksis på området viste samtidig, hvordan den manglende definition af barnets bedste har været genstand for kritik fra flere sider. Et uddrag af rapporten viser, at

”Selv om konceptet om barnets bedste altså er den grundpille, hvorpå lovgivningen om forældremyndighed og samvær hviler, kan man ikke karakterisere det som en retsregel i traditionel forstand. Barnets bedste kan karakteriseres som et i princippet åbent og ikke særligt veldefineret koncept, som skal give retten/det retlige system mulighed for at foretage en helhedsbedømmelse af det enkelte barns forhold. At konceptet er åbent, indebærer på den ene side, at det kan tillægges et meget skiftende indhold, og på den anden side, at der er mulighed for at tage hensyn til det enkelte barns individuelle situation. Hermed efterlades et stort rum for skønsmæssig vurdering (Schiratzki, 1997)”.

Omkring det at begrebet kan tillægges et meget skiftende indhold fremgår det videre af kritikken

”at de professionelle aktører (dommere, sagsbehandlere, advokater mv.) opfatter eller forstår begrebet om barnets bedste som utilstrækkeligt eller uklart defineret. Det kan efterlade de sagsbehandlere, der skal skønne over barnets bedste, i et tomrum (Rejmer, 2003; Egelund & Thomsen, 2002). Samtidig kan det individuelle skøn være problematisk ud fra en juridisk/retlig synsvinkel, fordi der dermed er risiko for, at retssikkerhedskriterierne om forudsigelighed og ligebehandling for loven sættes over styr”⁵⁷.

Udvalget bag betænkningen om barnets perspektiv skulle på baggrund af kritikken overveje samt give forslag til, hvordan barnets bedste skal fortolkes samt hvilke forhold der herved skal tillægges betydning ved afgørelser til barnets bedste⁵⁸. I den forbindelse udgav udvalget betænelighed ved, at der i lovgivningen ikke findes en egentlig fortolkning af kriteriet men at der i stedet er tale om forskellige nuanceringer. Det var udvalgets opfattelse at kriteriet barnets bedste derved risikerer at blive ubestemt i fortolkningsformen⁵⁹ og udvalgets opfattelse af barnets bedste var gennem betænkningen, at kernen i kriteriet er *”barnets liv, som det opleves af barnet”*⁶⁰.

Ved barnets bedste forstås således forskellige opfattelser, men vurderingen af hvad der findes bedst for barnet bør derfor, som et moment blandt flere, indeholde hensyn til barnets alder og modenhed herunder også hensyn til barnets egen mening jf. FOL § 5. Derudover bør vurderingen

---

⁵⁷ Ottosen, Mai Heide ”samvær til barnets bedste”, København 2004, Socialforskningsinstituttet

⁵⁸ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 4

⁵⁹ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 4

⁶⁰ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 26

af barnets bedste indeholde et både kort og langtidsorienteret perspektiv⁶¹ hvilket afgørelsen i TFA2010.736 efter forfatterens betragtning ikke synes at indeholde. Der er betydelig forskel på hvad der findes bedst for børn idet vurderingen er afhængig af, hvilket barn der er tale om hvormed der således er tale om en individuel vurdering hvorunder det enkelte barns forhold vurderes. Imidlertid fremgår det af forarbejderne til FOL at udgangspunktet er, at det bedste for barnet er at have to forældre som sammen har ansvaret. Der findes dog også situationer hvor det vurderes at være bedst for barnet, at der ikke er kontakt med begge forældre jf. afgørelsen i TFA2011.383. Samtidig skal det i vurderingen indgå, om en af forældrene uden rimelig grund hindrer den anden forælders kontakt til barnet men fortsat skal hensynet til barnets bedste veje tungest jf. afgørelsen i TFA2010.736 og TFA2011.58.

Virksomheden af FOL § 4 efter ratificering af art. 3 i Børnekonventionen gør, at bestemmelsen fremstår som portalbestemmelse⁶² hvilket medfører, at alle afgørelser skal træffes efter hvad der er bedst for barnet, og bestemmelsen skal dermed altid indgå som vejledende for fortolkningen af andre bestemmelser⁶³. Det fremgår endvidere af konventionens art. 3, at medlemsstaterne pålægges at sikre barnet herunder sikre barnet den beskyttelse og den omsorg som er tvingende nødvendig for barnet⁶⁴ og det må herudfra konkluderes, at gældende ret på området er underlagt § 4 som altoverskyggende hovedregel. For at kunne iagttage barnets bedste jf. § 4 er det af udvalget bag betænkning om "*barnets perspektiv*" fremhævet, at hensynet til barnets egen mening jf. FOL § 5 er en forudsætning for at sikre barnets bedste⁶⁵.

6.1.2. FOL § 5 – Hensynet til barnets egne synspunkter og mening

Bestemmelsen i § 5 er ny og indført ved vedtagelsen af FOL⁶⁶. Bestemmelsen supplerer samme lovs § 4 om barnets bedste, idet der ved vurderingen af barnets bedste altid skal tages hensyn til barnets egen mening og synspunkter underordnet barnets alder og modenhed⁶⁷. FOL § 5 har derfor det klare formål at fremhæve, at der i alle forhold vedrørende barnet skal tages hensyn til barnets egne synspunkter og mening og i forlængelse heraf er det vigtigt at nævne, at § 5 har sammenhæng med samme lovs § 34 om inddragelse af barnet. Samtidig synes det vigtigt at understrege, at barnet frit selv kan vælge, om de vil udtale sig og derved lade sine synspunkter og mening komme frem i lyset. Bestemmelsen i § 5 er derved ikke alene en bevisregel men

---

⁶¹ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om "*Barnets perspektiv*", side 27

⁶² Betænkning nr. 1475 fra 2006, om "*Barnets perspektiv*", side 15

⁶³ Lovbekendtgørelse nr. 6 af 10-01-1992, Børnekonventionen, art. 3 og jf. Betænkning nr. 1475 fra 2006, "*Barnets perspektiv*", side 15

⁶⁴ Lovbekendtgørelse nr. 6 af 10-01-1992, Børnekonventionen, art. 3 og jf. Betænkning nr. 1475 fra 2006, "*Barnets perspektiv*", side 15

⁶⁵ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om "*Barnets perspektiv*", side 4

⁶⁶ Lovforslag L 133 Forslag til Forældreansvarslov, de specielle bemærkninger til § 5, side 47

⁶⁷ Lovforslag L 133 Forslag til Forældreansvarslov, de specielle bemærkninger til § 5, side 47

samtidig medvirkende til at sikre barnets retssikkerhed⁶⁸. FOL § 5 er en ratificering af Børnekonventionens art. 12 hvoraf fremgår

”Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed”⁶⁹

”Stk. 2. Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder”⁷⁰.

Af FOL § 5, der således er en ratificering af Børnekonventionens art. 12, fremgår det at

”I alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed”⁷¹.

For Danmarks vedkommende indebærer ratificeringen, at landet er folkeretlig forpligtiget hvilket betyder at de danske retsregler samt praksissen heraf skal ske i overensstemmelse med konventionen, hvorved kravene heri efterkommes.

Om barnets ret til at udtrykke sin egen mening og synspunkter er dette en absolut rettighed hos det enkelte barn og Børnekonventionens art. 12 indeholder derfor den mest grundlæggende og fundamentale værdi i hele konventionen som medfører, at bestemmelsen forpligter den danske stat til, både hvad angår domstolene og forvaltningsmyndigheder, at lægge vægt på de udtalelser m.m. som barnet kommer med. FOL § 4 om barnets bedste sammenholdt med § 5 om barnets ret til at udtrykke sig, er dermed grundidéerne bag lovens børneperspektiv. Derudover har § 5 ligeledes sammenhæng med FOL § 35 der tildeler barnet initiativret. Initiativretten indtræder ved barnets 10. år og medfører, at barnet tildeles ret til selv at tage kontakt til statsforvaltningen, og herigennem forsøge at bibringe forældrene en forståelse for det eller de problemer barnet oplever. Omkring måderne hvorpå inddragelse af barnet kan ske, blev dette belyst i afsnit 5. og 5.1.

---

⁶⁸ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om ”Barnets perspektiv”, side 18

⁶⁹ Lovbekendtgørelse nr. 6 af 10-01-1992, Børnekonventionen, art. 12 stk. 1.

⁷⁰ Lovbekendtgørelse nr. 6 af 10-01-1992, Børnekonventionen, art. 12 stk. 2.

⁷¹ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012, Forældreansvarslov, § 5

6.1.3. FOL § 19 – Reglerne for samvær med forældre

Reglerne for samvær mellem barn og forældre er reguleret i FOL § 19⁷² der er en videreførelse af § 16 i ”lov om forældremyndighed og samvær” hvoraf fremgår

”Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at den, der ikke har barnet boende, har ret til samvær”⁷³.

En konsekvens af rets udviklingen for samvær er for det første, at personkredsen for hvem der kan anmode om samvær med barnet er ændret, hvorved det ikke længere er den forælder der ikke har forældremyndigheden⁷⁴ som har mulighed for at anmode myndighederne om fastsættelse af samvær⁷⁵, men at det i stedet er den forælder som ikke har barnet boende. Dernæst er der sket en markant ændring i opfattelsen af retten til samvær, eftersom det ikke længere er forældrenes ret til samvær med barnet der er i fokus, men i stedet barnets ret til begge forældre.

Af hensyn til redegørelsen for bestemmelsen i FOL § 19 findes det hensigtsmæssigt at opdele afsnittet i flere underafsnit hvilket grundlæggende skyldes, at bestemmelsen indeholder flere vigtige forhold. Først og fremmest regulerer bestemmelsen barnets ret til samvær med den forælder barnet ikke har bopæl hos, og dernæst forældrenes fælles ansvar for at der er samvær samt ansvaret for transport i forbindelse dermed. Sidst regulerer bestemmelsen samværsforælderen anmodningsret samt tildeling af bopælsforælders initiativret.

6.1.3.1. FOL § 19, stk. 1 – Barnets ret til samvær med den forælder barnet ikke har bopæl hos

Først indeholder FOL § 19, stk. 1 bestemmelsen om, at

”barnets forbindelse til begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder som barnet ikke har bopæl hos”⁷⁶.

Det er herved barnets ret til samvær og dermed ikke forældrenes, hvilket tidligere fremgik af loven og der er som ovenfor anført, sket en markant ændring i udgangspunktet om hvem retten til samvær tilkommer. Tidligere fremgik det af *myndighedsloven* at det var den der ikke havde del i forældremyndigheden der havde ret til samvær⁷⁷, og senere fremgik det af *lov om forældremyndighed og samvær*, at det var den forælder som barnet ikke havde bopæl hos, der havde ret til samvær⁷⁸. Retsstillingen er nu, at det er barnet der har ret til samvær med den

⁷² Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012, Forældreansvarslov

⁷³ Lov nr. 387 af 14-06-1995, Lov om forældremyndighed og samvær

⁷⁴ Lov bek. nr. 443 af 03-10-1985, § 23 der bestemte, at ”barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at den, der ikke har del i forældremyndigheden, har ret til samvær med barnet”

⁷⁵ Christensen, Stine Krone ”forældreansvarsloven med kommentarer”, side 262

⁷⁶ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov

⁷⁷ Lovbekendtgørelse nr. 443 af 03-10-1985 Myndighedsloven § 23

⁷⁸ Lov nr. 387 af 14-06-1995 om forældremyndighed og samvær § 16, stk. 1. ”barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at den, der ikke har barnet boende, har ret til samvær”

forælder som barnet ikke har bopæl hos⁷⁹ og bestemmelsens primære formål er derfor at søge kontakten mellem barnet og begge forældre bevaret, samt sikre at retten til samvær er hos barnet.

6.1.3.2. FOL § 19, stk. 2 - Forældrenes fælles ansvar for barnets samvær samt deres fælles ansvar for transporten

FOL § 19, stk. 2 indeholder bestemmelsen om forældrenes fælles ansvar for at barnet har samvær med den forælder som det ikke længere har bopæl hos. Bestemmelsen lyder som følgende

”Forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos”⁸⁰.

Bestemmelsen blev indsat ved ændringen i 2012⁸¹ og fremstår som en af lovens fremtrædende hovedprincipper. Forældrenes fælles ansvar fremgik tidligere af § 21, stk. 1 i lov nr. 499 fra 2007 og bestemmelsen behandler fortsat den personligt direkte kontakt mellem samværsforælderen og barnet og medfører, at der finder et direkte og fysisk møde sted mellem barn og samværsforælder og mødet kan enten ske ved et besøg hos samværsforælderen på dennes adresse eller ved at barn og forælder mødes på et neutralt område⁸² og det klare formål med bestemmelsen er således at bevare barnets forbindelse til begge forældre. Som følge deraf er bestemmelsens formål at medvirke til, at sikre barnet følelsesmæssig forbindelse til den forælder som barnet ikke længere bor hos, hvilket er et grundlæggende behov for barnet, som dermed tilgodeses gennem bestemmelsen. I FOL § 19, stk. 1 understreges det herved, at hensynet til barnet vejer tungest⁸³, hvilket desuden harmonerer med bestemmelsen i FOL § 4.

FOL § 19 regulerer således samværet mellem barn og forældre hvilket er hovedfokus i denne fremstilling, og bestemmelsen gælder derfor ligeledes for adoptivforælder og adoptivbarn, idet retsforholdet mellem forælder og barn også indtræder ved adoption jf. adoptionslovens § 16, stk. 1⁸⁴. For overblikkets skyld bør det dog nævnes at samvær mellem barnet og andre end barnets forældre er reguleret i FOL § 20⁸⁵, samt at forholdet om et adoptivbarns slægtnings ret til, i ganske særlige situationer, at anmode statsforvaltningen om fastsættelse af samvær eller anden kontakt er reguleret i FOL § 20 a⁸⁶. Det skal i forbindelse hermed understreges, at det tidligere i afsnit 2.4. om afgrænsning af afhandlingen blev fastslået, at området for forældremyndighed,

⁷⁹ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012, Forældreansvarslovens § 19, stk. 1 ”Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos”

⁸⁰ Lov nr. 600 af 18-06-2012, Forældreansvarslov

⁸¹ Lov nr. 600 af 18-06-2012, Forældreansvarslov

⁸² Betænkning 1994 nr. 1279 om ”fælles forældremyndighed, samværsvanskeligheder, børnesagkyndig rådgivning”, side 37

⁸³ Lovforslag L 133 Forslag til forældreansvarsloven, de almindelige bemærkninger, afsnit 4.1.2 udvalgets overvejelser, 2. afsnit, side 25

⁸⁴ Lovbekendtgørelse nr. 905 af 28-09-2009 Adoptionsloven

⁸⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 ” Forældreansvarslov”

⁸⁶ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 ” Forældreansvarslov”

barnets bopæl og samvær unægtelig hænger sammen samt at områderne forældremyndighed og bopæl ikke behandles i denne fremstilling. Dog bør det i forbindelse med fastsættelse af samvær nævnes, at det er nødvendigt at afgøre, hvem barnet har bopæl hos idet dette hænger sammen med fastsættelsen af bopælsforælder og samværsforælder, idet det er samværsforælderen der er tillagt anmodnings ret. Herved har det ingen betydning hvordan forældremyndigheden er bestemt, da det afgørende er hvem barnet har bopæl hos jf. FOL § 19, stk. 3. Som afslutning anses det for vigtigt at nævne, at bestemmelserne i FOL § 19 ikke finder anvendelse for forældre og børn, såfremt børnene er anbragt uden for hjemmet jf. FOL § 24.

Omkring forældrenes fælles ansvar for transport af barnet i forbindelse med samvær fremgik denne bestemmelse før indsættelsen i § 19, stk. 2 af FOL § 21, stk. 3⁸⁷. Bestemmelsen lyder som følgende:

”Forældrene har et fælles ansvar for transporten af barnet i forbindelse med samvær”

Der er i den forbindelse sket markant ændring af bestemmelsen, hvilket har medført at praksis om, at hovedreglen kan fraviges hvis særlige forhold gør sig gældende, ikke er videreført med ændringerne i 2012⁸⁸. Reglerne om transport handler grundlæggende om hvem der skal sørge for transporten af barnet i forbindelse med samværet og udgangspunktet er det samme som hidtil i FOL fra 2007, nemlig at samværsforælderen henter barnet ved samværets begyndelse mens bopælsforælderen henter ved samværets afslutning, jf. FOL § 19, stk. 2⁸⁹. Bestemmelsen om forældrenes fælles ansvar for transporten var en nyindsættelse i FOL i 2007, idet udgangspunktet forinden FOL's ikrafttræden var, at samværsforælderen som altovervejende hovedregel havde ansvaret for hele transporten i forbindelse med samvær. Det følger af forarbejderne til den nyindsatte bestemmelse fra 2007, at forældrene hver især afholder udgifterne til den del af transporten de er ansvarlige for, hvilket gælder både transporten af barnet samt en eventuel ledsager. Udgangspunktet om fordelingen af udgifterne kunne efter FOL 2007 fraviges hvis særlige forhold gjorde sig gældende og ved særlige forhold forstås efter denne lov eksempelvis store forskelle i forældrenes økonomi, stor geografisk afstand og- eller forældrenes transportmæssige muligheder⁹⁰. Det kunne derved få betydning, hvis den ene forælder valgte at flytte hvorved afstanden mellem forældrene blev forøget således at også transporttiden blev væsentligt forøget, hvilket i sidste ende kunne være medvirkende til at besværliggøre samværet, jf. afgørelsen i TFA2008.497/3 hvor en mors flytning til Færøerne medvirkede til større omkostninger samt besværliggørelse af samværet, hvorved faren alene skulle sørge for og betale

⁸⁷ Lovforslag som vedtaget nr. 133, Forældreansvarslov, side 2

⁸⁸ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov, side 10, kommentar 39

⁸⁹ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012, Forældreansvarslov, side 10, kommentar 39

⁹⁰ Lovforslag nr. L 157, Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister, side 13

for transporten ved hvert tredje samvær, samt TFA2009.548 hvor en mors flytning fra Nordsjælland til Sønderjylland medførte, at hun skulle sørge for både afhentning og aflevering samt for afholdelse af udgifterne. Modsat TFA2009.220 hvor der ikke var holdepunkter for, at samværsforælderen skulle afholde alle udgifterne i forbindelse med samværet trods flytning til Sverige, hvorved dette havde gjort transporten væsentligt mere besværlig. Samtidig kunne det efter den tidligere lov få betydning, hvis der for den ene af forældrene var praktiske forhold der gjorde transporten urimelig besværlig eller for den sags skyld umulig og dernæst kunne det få betydning hvis der var væsentlig stor forskel i forældrenes økonomi jf. afgørelsen i TFA2010.455, hvor moren var studerende og faren var læge. Der var herved så stor forskel i forældrenes økonomi, at faren blev pålagt at sørge for både afhentning og aflevering samt for afholdelsen af udgifterne forbundet dermed. Sidst kunne det have betydning om det var nødvendigt at bestemme alternative afhentningssteder. Ved uenighed var det tidligere op til statsforvaltningerne at træffe afgørelse om fravigelse af udgangspunktet, hvilket skulle ske på baggrund af en samlet vurdering af en flerhed af forhold og myndighederne skulle således vurdere, om det ville være åbenbart urimeligt, at en forælder skulle sørge for en del af transporten. Ovenstående bestemmelse samt praksis heraf gav anledning til konflikt blandt forældrene⁹¹ hvorfor det i lovforslag nr. L 157 om ændring af FOL blev fastslået, at det fortsat var vigtigt at forældrene havde et fælles ansvar for transporten af barnet ved samvær. Erfaringerne havde imidlertid vist, at de meget detaljerede muligheder for undtagelse til udgangspunktet om forældrenes fælles ansvar, var blevet et omstridt konfliktpunkt forældrene imellem⁹² hvilket var årsag til, at undtagelserne skabte misforståelser blandt forældrene. Statsforvaltningerne skulle derfor i mange afgørelser omkring samvær m.m. ikke alene tage stilling til omfanget af samvær, men samtidig tage stilling til om udgifterne i forbindelse med transporten skulle afholdes af den enkelte forælder alene eller om udgifterne skulle fordeles rimeligt. På baggrund heraf blev bestemmelsen i lovforslag nr. L 157 foreslået ændret, således at det af bestemmelsens ordlyd tydeligt skulle fremgå, at det er forældrenes fælles ansvar at sørge for transporten i forbindelse med samvær og det blev samtidig foreslået at den dagældende bestemmelse omkring Statsforvaltningens hjemmel til at træffe afgørelse herom skulle ophæves. Til sidst blev det foreslået at de administrative regler skulle forenkles hvormed de detaljerede undtagelser til udgangspunktet om det fælles ansvar skulle revideres til derefter kun at omfatte én og der skal herefter foreligge helt særlige tilfælde førend udgangspunktet kan fraviges, og helt særlige tilfælde omfatter således en vurdering af de foreliggende forhold⁹³ herunder om der er tale om helt særlige geografiske eller transportmæssige forhold og der tages herved ikke længere

---

⁹¹Lovforslag nr. L 157, Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister, side 14

⁹²Lovforslag nr. L 157, Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister, side 14

⁹³Lovforslag nr. L 157, Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister, fremsat den 13. april 2012, side 14

udgangspunkt i forældrenes økonomi som hidtil. Afslutningsvist fremgik det af lovforslaget om ændring af reglen, at udgangspunktet forudsættes anvendt meget restriktivt, hvilket synes at være taget til følge⁹⁴ og der findes derfor i offentliggjort retspraksis ingen afgørelser hvor spørgsmålet om transport og ansvaret herfor er behandlet, hvilket herfra antages at være udtryk for, at spørgsmålet kun behandles yderst sjældent hvis overhovedet.

6.1.3.3. FOL § 19 stk. 3 og 4 – Samværsforældres anmodningsret og bopælsforældres initiativret

Det fremgår af FOL § 19, stk. 3, at

*”den forælder som barnet ikke har bopæl hos kan anmode om samvær”*⁹⁵

Bestemmelsen indebærer, at såfremt den forælder barnet ikke har bopæl hos mener, at denne bør have mere kontakt til barnet, giver bestemmelsen forælderen hjemmel til at anmode Statsforvaltningen om fastsættelse herom. Fastsættelse af samvær samt omfanget heraf kan ske ved møde mellem forældrene i Statsforvaltningen, der kan afholdes som rådgivningsmøde eller ved uenighed som konfliktmægling.

Af samme bestemmelses stk. 4. fremgår det at bopælsforælderen er tillagt en vis initiativret, hvilket indebærer at bopælsforælderen i visse tilfælde kan anmode statsforvaltningen om indkaldelse til møde omkring det faktum, at der ingen eller kun i meget begrænset omfang er samvær. Bestemmelsen indebærer ikke at en samværsforælder kan pålægges pligt til samvær mod dennes ønske, hvilket tidligere af *udvalget om forældremyndighed og samvær* har været diskuteret⁹⁶, hvorvidt det skulle være muligt at tvinge en forælder til samvær, trods dennes ønske om ingen samvær, men gennem diskussionen fandt man frem til at tvunget samvær ikke var udtryk for et oprigtigt ønske fra samværsforælderen hvorved samværet ikke ville være til barnets bedste jf. FOL § 4. Af diskussionen fremgår det

”at der kan anføres synspunkter, der både taler for og imod en vis form for indgriben over for samværsforældre, der ikke ønsker samvær”

og der blev hertil indhentet erfaringer fra andre lande herunder Norge og Sverige hvormed udvalgets afsluttende overvejelser resulterede i udvalgets vurdering af, at det

*”i lighed med de norske og svenske overvejelser at et samvær, der pålægges en samværsforælder, næppe bliver til barnets bedste”*⁹⁷.

⁹⁴ Lovforslag nr. L 157, Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister, fremsat den 13. april 2012, side 14

⁹⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov

⁹⁶ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 25

⁹⁷ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 25

Bestemmelsen er indført i forsøget på at øge forligsbestræbelserne, samt på baggrund af fakta og erfaringer om, at det opfattes som vigtigt for barnet at have kontakt og forbindelse til begge forældre.

6.1.4. FOL § 21 - Statsforvaltningens beslutningskompetence samt FOL § 39, stk. 1 om Statsforvaltningens hjemmel til afvisning af anmodning

Kompetencen til at træffe afgørelse om samvær og omfanget heraf fremgår af FOL § 21 der har følgende ordlyd

”er der uenighed om omfanget og udøvelsen af samvær, kan statsforvaltningen efter anmodning træffe afgørelse herom og fastsætte de nødvendige bestemmelser i forbindelse hermed”⁹⁸.

videre fremgår det af stk. 2, at

”samværet fastsættes ud fra en konkret vurdering af barnets forhold”⁹⁹”

sidst fremgår det af stk. 3

”At fastsættelse af samvær kan afslås, og en aftale eller afgørelse om samvær kan ændres eller ophæves”¹⁰⁰.

Det altovervejende kriterium i denne bestemmelse er, på baggrund af FOL § 4, at afgørelse om samvær træffes ud fra hvad der vurderes at være bedst for det enkelte barn.

Reglerne for ændring af samvær herunder det skærpede ændringskriterium er relevant at se på i forbindelse med en ændring af en tidligere samværsafgørelse, hvilket gennemgås senere, men kort sagt handler det skærpede ændringskriterium om, at statsforvaltningen har hjemmel til afvisning af anmodning om samvær, såfremt der ikke foreligger væsentligt ændrede forhold. Hjemlen har hele tiden med FOL gjaldt for afgørelser om samvær men efter ændringerne i 2012 blev hjemlen udvidet til også at omfatte afgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl. Årsagen til udvidelsen af bestemmelsen skal søges i forsøget på nedbringelse af antallet af gentagne anmodninger idet myndighederne efter FOL's ikrafttræden i 2007 blev hårdt presset, da der efter loven var adgang til gentagne anmodninger hvorfor der med ændringerne i 2012 blev forsøgt dæmmet op herfor. Baggrunden for kravet om væsentlig ændrede forhold i forbindelse med samværsafgørelser er, at man fra myndighedernes side har ønsket at skabe mere ro og stabilitet omkring samværet og dermed ro omkring barnet hvorved hensynet til barnets bedste

⁹⁸ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov

⁹⁹ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov

¹⁰⁰ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov

tilgodeses. Myndighedernes ønske om, at bibringe forældrene en forståelse for at de har et fælles ansvar for at få samværet til at fungere samt at samværet skulle afholdes på en måde som var gavnlig for barnet, var samtidig en af grundene til det ændrede krav.

I takt med Statsforvaltningens hjemmel til at afvise behandling af anmodning, er det relevant at se nærmere på hvad der rent faktisk forstås ved væsentligt ændrede forhold og hertil fremgår det af forarbejderne, at det ved vurdering af hvorvidt der er tale om væsentligt forandrede forhold indgår, at dette må bero på en samlet vurdering af, om forholdene ved ansøgningstidspunktet har ændret sig så væsentligt fra tidspunktet for den oprindelige afgørelse, at det kan antages at en ændring af afgørelsen derfor vil være til barnets bedste jf. FOL § 4, og herunder tages der fortsat udgangspunkt i hensynet til barnets alder samt udviklingstrin¹⁰¹.

6.1.5. FOL § 29, stk. 1 - Midlertidig afgørelse om samvær

Det fremgår af FOL § 29, stk. 1 at

”Under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl, om samvær eller om anden kontakt kan statsforvaltningen efter anmodning træffe afgørelse om midlertidigt samvær eller om anden kontakt”¹⁰².

Det kan således af bestemmelsen udledes, at statsforvaltningen under behandling af sag om samvær på baggrund af anmodning fra en forælder, kan træffe afgørelse om midlertidigt samvær, hvilket betyder at mens en igangværende sag behandles, kan der træffes midlertidig afgørelse om, at begrænse eller i yderste konsekvens suspendere et samvær, hvilket træffes i de situationer hvor hensynet til barnet taler for, at det anses for nødvendigt. Dette sker i særlige tilfælde, hvor der er mistanke om at der har eller fortsat finder grænseoverskridende eller voldelig adfærd sted¹⁰³.

Derudover kan midlertidige afgørelser om samvær anvendes i de situationer hvor en afgørelse om samvær trækker ud og hvor det af hensyn til barnet anses for vigtigt for barnet at have kontakt med den forælder der anmoder om samværet og derudover kan forhold som lang ventetid førend forældrene og barnet kan komme til rådgivning samt at den børnesagkyndige undersøgelse i sagen trækker ud, tale for at det findes nødvendigt at fastsætte en midlertidig samværsordning der gælder indtil der er truffet endelig afgørelse jf. FOL § 21, stk. 2. Sidst fremgår det af bestemmelsens stk. 3, at kompetencen til at træffe midlertidige afgørelse primært

---

¹⁰¹Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-10-2012 Forældreansvarslov, kommentar nr. 89

¹⁰²Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov

¹⁰³Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov, § 29, stk. 1 jf. kommentar 70

tilhører Statsforvaltningen men at adgangen i særlige tilfælde udvides til også at gælde Ministeren for Familie og Forbrugeranliggender. Helt særlige tilfælde omfatter de situationer hvor det vurderes at være så hastende, at der ikke er tid nok til at anmode Statsforvaltningen om afgørelse, hvilket omfatter de situationer, hvor der er mistanke om at barnet enten udsættes for vold eller grænseoverskridende adfærd. Afgørelser afsagt af Ministeren for Familie og Forbrugeranliggender kan ikke ankes men kan eventuelt senere genoptages.

6.1.6. FOL § 34 – Barnets ret til inddragelse

Bestemmelsen i FOL § 34 er en erstatning for bestemmelsen i § 29 b i *lov om forældremyndighed og samvær* hvilket også var den bestemmelse hvori myndighederne tidligere opererede med aldersgrænsen på 12 år¹⁰⁴. Af FOL § 34 fremgår det, at

”Barnet skal inddrages under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk. Dette kan ske ved samtaler med barnet, børnesagkyndige undersøgelser eller på anden måde, der belyser barnets perspektiv”¹⁰⁵.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med FOL § 5 om hensynet til barnets egen mening samt FOL § 4 om barnets bedste og som tidligere anført fremgår det af FOL § 34 stk. 1, at Statsforvaltningen har pligt til at inddrage et barn, når sag om samvær behandles. Årsagen hertil skal findes i barnets perspektiv og sikring af barnets retssikkerhed. Kravet om barnets inddragelse kan kun undviges, såfremt det af myndighederne eller børnesagkyndige vurderes, at inddragelse af barnet vil kunne være til skade for barnet eller være unødvendigt jf. § 34, stk. 2 og det er hertil vigtigt at påpege, at undtagelsen i stk. 2 kun gælder i forhold til direkte inddragelse. Unødvendig inddragelse af barnet gælder f.eks. de situationer, hvor barnet tidligere er inddraget og hvor det vurderes at være unødvendigt at inddrage barnet igen. At inddragelse kan være til skade for barnet, betyder at barnet i nogle situationer befinder sig i en situation hvor konfliktniveauet er så højt hvorved inddragelsen af barnet stiller det i helt urimelige situationer såsom loyalitetskonflikt. Dokumentation for hvorvidt en inddragelse kan være til skade for barnet, kan indhentes gennem udtalelser fra barnets egen læge eller gennem en psykolog. Af forarbejderne til § 34 fremgår, at såfremt der opnås enighed forældrene imellem, vil en inddragelse af barnet efter sagens omstændigheder være unødvendig, men derimod vil forældrenes enighed om ikke at inddrage barnet ikke altid blive taget til følge jf. afgørelsen i TFA2009.303, hvori et forældrepar begge tilkendegav at det var unødvendigt at dommeren afholdt samtale med 11-årige tvillinger, hvilket ikke blev taget til følge.

¹⁰⁴ Lov nr. 443 af 03-10-1985 myndighedsloven § 26 jf. Lov nr. 387 af 14-06-1995, lov om forældremyndighed og samvær § 29 b

¹⁰⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 Forældreansvarslov

Spørgsmål med karakter af bagateller anses ligeledes for at være unødvendige at inddrage barnet i og afgørelse kan derfor træffes uden inddragelse af barnet¹⁰⁶. Bagatelspørgsmål kan f.eks. omhandle hvor barnet skal afhentes eller afleveres efter endt samvær, hvilket ikke har nogen reel betydning for afholdelsen af samvær¹⁰⁷. Om inddragelse af barnet indeholder bestemmelsen ikke nogen aldersgrænse for, hvornår et barn kan inddrages, hvorfor det af bemærkningerne til loven fremgår

at de fleste 7-årige er i stand til at indgå i en børnesamtale hvorimod de fleste børn under 7 år ofte har behov for at deres perspektiv belyses på anden vis¹⁰⁸.

Hertil henvises i øvrigt til afgørelserne i TFA2009.576 og TFA2011.355 hvor resultatet blev, at børnesamtale med et barn på 5 år og 9 måneder godt kunne afholdes, hvorimod dette ikke var tilfældet med et barn på 5 år.

Gældende ret på området forstås efter fortolkningen at være, at alle afgørelser om samvær, træffes ud fra hvad der vurderes at være bedst for barnet jf. § 4. Ved afgørelsen af hvad der er bedst for barnet jf. FOL § 4, skal denne indeholde barnets egne synspunkter og mening jf. § 5 og dette krav efterkommes ved inddragelse af barnet jf. § 34.

---

¹⁰⁶ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, de specielle bemærkninger, side 59

¹⁰⁷ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, de specielle bemærkninger, side 59-60

¹⁰⁸ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, de specielle bemærkninger, side 59-60

7. Relevant retspraksis

Formålet med nærværende afsnit om retspraksis er at belyse hvilke kriterier der har afgørende betydning ved afgørelser om samvær og herunder hvilke momenter der tillægges betydning.

Som tidligere fremgået er der forskellige former for samvær hvorfor der også er forskellige afgørelser. De områder hvor retspraksis gennemgås er deleordning, hvorvidt børn inddrages i sagerne, afslag eller ophævelse af et allerede eksisterende samvær og samværschikane. Afgørelserne om samværschikane handler imidlertid samtidig om forældremyndighed herunder om anmodning om fælles forældremyndighed eller anmodning om ophævelse af denne, og grunden til at området ønskes belyst, er at udgangspunktet om, at det er til barnets bedste at have kontakt med begge forældre fraviges når opretholdelsen af kontakten er forbundet med store omkostninger for barnet jf. afgørelsen i TFA2010.736.

Imidlertid er afgørelser om midlertidig fastsættelse af samvær, samvær med mindre børn og overvåget samvær udeladt, og baggrunden herfor er antagelsen om, at kriterierne for disse typer afgørelser er de samme som de afgørelsestyper der allerede er valgt gennemgået. I stedet beskrives områderne kort, da der eksempelvis ved afgørelser om samvær med mindre børn skal tages særlige hensyn til barnets alder og dermed særlige udsathed.

7.1. Deleordning

Omkring første type af afgørelser som omhandler deleordning ses der herunder nærmere på, hvornår der træffes afgørelse om deleordning og hvilke kriterier der herved lægges vægt på. Herunder gennemgås det, hvorvidt det tidligere omtalte kriterium om forældrenes samarbejdsevne vægtes højt, hvilket tidligere fremgik af retsgrundlaget at det skulle¹⁰⁹. Herved er det relevant at nævne at sager sjældent afgøres med deleordning som resultat¹¹⁰, netop på baggrund af kravet om forældrenes samarbejdsevne og kravet om at barnet ikke må mærke væsentlige forskelle ved de to hjem¹¹¹. Deleordning træffes som udgangspunkt af forældrene selv uden myndighedernes indblanding og i forlængelse heraf kan det påpeges, at udvalget bag betænkningen om barnets perspektiv var af den opfattelse at deleordninger, hvor barnet er lige meget hos begge forældre, stiller store krav til forældrenes tætte og løbende samarbejde og deleordninger stiller derfor store krav til forældrenes evne til at lytte til barnet og tilgodese

---

¹⁰⁹ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 "om samvær", side 15

¹¹⁰ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 13 "udbredelsen af aftaler og afgørelser om deleordning i statsforvaltningerne er meget begrænset".

¹¹¹ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 13

barnets behov, hvorfor udvalget var af den opfattelse, at fastsættelse af deleordning alene bør aftales mellem forældrene¹¹².

7.1.1. OE2009.B-1876-09 jf. TFA2010.202 – Far fik 7/7 samværsordning med dreng på 4 år.

Sagen omhandler et forældrepar som i 2008 ophævede samlivet, hvorefter de selv indgik aftale om midlertidigt samvær indtil der var truffet afgørelse om bopælsspørgsmålet. Faren F havde efter aftale med moren M, en 9/5 samværsordning med barnet S, der var født i maj 2005.

Sagsøger M havde nedlagt påstand om, at S skulle have bopæl hos hende, og hvis dette tages til følge havde hun om samvær nedlagt påstand om, at dette i lige uger skulle være fra onsdag eftermiddag til fredag morgen og i ulige uger skulle det være fra lørdag kl. 10 til mandag morgen med aflevering i børnehaven og afhentning hos F. F nedlagde påstand om, at S skulle have bopæl hos ham og hvis retten tilkendte dette, nedlagde han om samværet påstand om at S skulle have samvær med M fra fredag til fredag med afhentning og aflevering i børnehaven.

M har gennem sagen oplyst, at hun var den der sørgede for børnene samt passede huset og hun mener at S' forhold til både hende og F var godt og at han er glad for dem begge. Hun beskriver S' trivsel som god og at han fungerer godt socialt samt at han er veludviklet. M har endvidere gjort gældende, at hun var S' primære omsorgsperson og at hun er den der skaber de mest stabile samt forudsigelige rammer for S.

M giver udtryk for at hende og F opdrager S meget forskelligt, idet hun putter S med historie og sang mens F putter S ved at han ser tegnefilm. M udtrykker også, at kosten er meget forskellig, idet F ikke kan lave mad. Derudover mener M også, at hende og F har forskellige opfattelser af børneopdragelse. Hun påstår at F har svært ved at sige nej til S, hvorfor hun tror S får lov til at bestemme hos F. M udtrykker at S har accepteret at hende og F gør tingene meget forskelligt, og M har i sagen udtrykt at hende og F godt kunne blive bedre til at kommunikere.

F har gennem sagen oplyst at M havde 9 mdrs. barsel med S, men at han også havde barsel og han oplyser modsat M at det ikke kun var M der stod for at passe hus og børn men at de havde en aftale om arbejdsfordelingen. F oplever at M forsøger at gøre ham til en værre person end han i virkeligheden er. F mener at S skal have bopæl hos ham, idet han opfatter sig selv som værende den der kan sikre S den ro og de faste rammer der er behov for. Dernæst påpeger F at M tidligere har forsøgt at indmelde S i en ny børnehave uden at oplyse F herom.

---

¹¹² Betænkning nr. 1475 fra 2006 om "barnets perspektiv", side 8

I rettens afgørelse og begrundelse blev der lagt vægt på at det gennem sagen var oplyst, at S var en glad samt velfungerende dreng hvorfor begge forældre også fandtes at være egnet til at have S' bopæl. Dog vurderede retten på baggrund af oplysningerne om, at M havde været S's primære omsorgsperson, at det er bedst for 4-årige S jf. FOL § 4 at han havde bopæl hos M og omkring samværet fandt retten at det var bedst for S, at han fik samvær med F 7 dage ud af 14, altså en 7/7 ordning. M ankede Byrettens afgørelse til Landsretten, der fastslog at nye oplysninger fra M og F ikke havde givet anledning til indhentelse af børnesagkyndig erklæring hvorfor Landsretten stadfæstede Byrettens afgørelse.

De forhold der i sagen har spillet en afgørende rolle omkring S' bopæl er M's udsagn om, at hun har været S's primære omsorgsperson hvorfor S er mest tryk og dermed tættest knyttet til hende. I forlængelse heraf fremgår det som støtte herfor af forarbejderne til FOL, at

”små børns forbindelse til den primære omsorgsperson er det vigtigste som forudsætning for et barns harmoniske udvikling”¹¹³.

Dernæst har byretten omkring samværet efter parternes udsagn fundet, at det er bedst for S at have samvær med F i 7 dage ud af 14. De udsagn der her er lagt vægt på, er begge forældres udsagn om at S er glad for dem begge samt at S er veludviklet, hvilket der efter forarbejderne skal lægges vægt på.

Der synes i afgørelsen ikke at være lagt vægt på forældrenes udsagn om samarbejdsevne, hvilket myndighederne ellers kan vælge at lægge vægt på¹¹⁴. I den forbindelse gælder der ikke nogen begrænsning i omfanget af samvær¹¹⁵ når blot omfanget vurderes at være bedst for barnet jf. § 4 og omfanget af samvær ikke overstiger den tid som barnet tilbringer hos bopælsforælderen.

Dertil fremgår det videre af vejledning om samvær¹¹⁶ at der ved fastsættelse af samvær ikke gælder nogen forudbestemte retningsgivende linjer for, hvordan omfanget af samvær skal fastlægges men at følgende forhold kan inddrages

”barnets alder, samværsforælderen og barnets hidtidige kontakt, forældrenes arbejdsmæssige og personlige forhold, afstanden mellem forældrenes bopæle, om søskende er delt, samt andre praktiske forhold”¹¹⁷.

---

¹¹³ Lovforslag nr. L 133 Forslag til Forældreansvarslov, afsnit 4.6.2, side 32

¹¹⁴ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 ”om samvær”, side 15

¹¹⁵ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 ”om samvær”, side 15

¹¹⁶ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 ”om samvær”, side 15

¹¹⁷ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 29

Hertil påpeges det, at der i sidste ende er tale om en individuel vurdering som kan variere fra barn til barn, men på baggrund af fortolkning af gældende ret og analyse af sagens oplysninger synes afgørelsen at stemme overens hermed.

7.1.2. OE2011.B-3940-10 jf. TFA2011.383 – Fælles forældremyndighed ophørt og herunder fastslået at der for tiden ikke skulle være samvær

Denne afgørelse handler om F's anmodning om ophævelse af fælles forældremyndighed, samt anmodning om fastsættelse af bopæl hos ham. Derudover har F nedlagt påstand om, at der i en periode ikke skulle være samvær mellem barnet S på 7 år og moren M.

I sagen fremførtes det af M, at F ikke havde overholdt en aftalt samværsresolution, hvilket efter F's forklaring skyldtes hans vurdering af, at det ikke var til S' bedste at der var samvær og til støtte herfor Statsforvaltningens vejledning om, at han altid skulle tilgodese S's tarv.

Samtidig fremgår det af erklæring fra psykolog P, at S var så belastet af konflikten mellem forældrene, at hans udvikling var forstyrret, hvilket anses for værende en tungtvejende grund til, at der i en periode ikke burde være samvær.

F har under sagen oplyst, at M uden at underrette F er flyttet 4 gange uden at oplyse den nye adresse og derudover har M også nægtet underskrift på pas anmodning, hvorfor det var nødvendigt med politiets hjælp til udstedelse af pas til S. F udtrykker stor bekymring for, om han og M kan samarbejde såfremt S bliver alvorligt syg, og han og M taler overhovedet ikke sammen, hvorfor det er hans holdning at det er bedst for S at der ikke er samvær mellem ham og M i en periode.

M har forklaret at hun har været S' primære omsorgsperson idet hun var den der gav S mad, skiftede S samt gav ham bad. Det var hende der havde barsel med S, og hun mener at F kun i meget begrænset omfang deltog. F har under sagen givet udtryk for at M ikke har forsøgt at få kontakt med S i 7 måneder, har nægtet at hjælpe til med udstedelse af pas til S samt ikke udvist interesse for S' skolevalg, hvorfor F er af den opfattelse at de ikke kan samarbejde. Hertil har M udtrykt at der ikke er tungtvejende grunde der taler for ophævelse af den fælles forældremyndighed, samt at der ikke er noget der indikerer at hun ikke kan varetage S' tarv. Hun er i modsætning til F af den opfattelse, at grunden til det manglende samarbejde, er at F ikke har overholdt samværsresolutionen.

Efter gennemgang af sagens oplysninger sammenholdt med fortolkningen af gældende ret, fremstår der at der først og fremmest omkring forældremyndigheden er lagt vægt på at F og M ikke har været i stand til at samarbejde om S' forhold til dennes bedste jf. § 4¹¹⁸ hvorfor dette gennem fortolkning af gældende ret synes at veje tungt for ophævelsen af den fælles forældremyndighed¹¹⁹. Dernæst har samarbejdsproblemerne bestået i morens manglende underskrift for pas udstedelse til S samt hendes manglende interesse for skolevalget til S.

Retten fandt det efter sagens oplysninger bedst for S at der ikke var samvær mellem denne og M hvilket synes at stemme overens med forarbejderne til loven hvoraf fremgår

”fastsættelse af samvær kan afslås, og en aftale eller afgørelse herom kan ophæves, hvis det er påkrævet af hensyn til barnet”¹²⁰.

Derudover er der i afgørelsen lagt vægt på det forhold, at M trods flere opfordringer ikke har medvirket positivt til undersøgelsen af samvær, hvorfor det herfra antages at have fået processuel skadevirkning for M, jf. forarbejderne¹²¹ hvoraf det fremgår

”er der f.eks. tale om, at en samværsforælder har søgt om udvidelse af samværet, og uden rimelig grund nægter at deltage i en børnesagkyndig undersøgelse, kan det få betydning i retning af, at passivitet eller modvilje over for undersøgelsen efter et konkret skøn kan tillægges processuel skadevirkning under samværs sagen, idet vægningen kan indgå i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet”¹²².

Det samme antages at gøre sig gældende ved forholdet omkring M's udvisning af mangel på vilje til at indgå kompromis.

Desuden er psykolog P's udtalelser og vurderinger tillagt tungtvejende vægt, idet denne udtaler, at S er belastet af konflikten og hans udvikling forstyrres på baggrund heraf, hvorfor S i særlig grad har behov for struktur og så rolig en hverdag. Dette synes at stemme overens med forarbejderne hvori det bemærkes, at

”et afslag på eller ophævelse af samvær forudsætter således, at der foreligger en form for dokumentation for, at barnet påvirkes for meget af forældrenes konflikt. Denne dokumentation vil typisk foreligge i form af børnesagkyndige vurderinger, men også

---

¹¹⁸ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 6, 7,

¹¹⁹ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarsloven, side 18

¹²⁰ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, afsnit 2.1.1 nederst, side 9

¹²¹ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, afsnit 4.8.3., side 37

¹²² Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 37

udtalelser fra barnets daginstitution, skole e.l. vil kunne udgøre fornøden dokumentation for, at barnet skal friholdes for forældrenes konflikt”¹²³.

Derudover er længden af adskillelsen mellem S og M tillagt betydning, i og med F’s forklaring om at M ikke har forsøgt kontakt til S i 7 måneder, hvilket samtidig findes at være i overensstemmelse med lovens bestemmelser og forarbejder, som fastslår at der ved fastlæggelse af samvær skal tages hensyn til samt lægges vægt på længden af adskillelsen mellem barn og forælder og herunder skal der lægges særlig vægt på samværsforælderen passivitet¹²⁴. Dette synes yderligere at stemme overens med det der fremgår af forarbejderne til FOL, nemlig at

”afslag på samvær kan herudover være begrundet i lang tids manglende kontakt mellem samværsforælderen og barnet” samt at ”der kan også være tale om, at en forælder ikke er interesseret i at varetage omsorgen for barnet og ved sin adfærd har vist, at den pågældende ikke har til hensigt at deltage i barnets liv. Det kan f.eks. være en forælder, som efter samværspraksis ikke vil få samvær – eksempelvis fordi den pågældende ikke har formået at være i stabil kontakt med sit barn eller har været fraværende i barnets liv og at den manglende kontakt kan tilskrives samværsforælderen egne forhold”¹²⁵.

Endvidere fremgår det af sagens oplysninger, at M gennem sagsforløbet gav udtryk for, at hun alene kunne have samvær med S hvis F bar ansvaret for transporten i forbindelse med samværet, hvilket retten synes at have lagt vægt på som værende en udvist mangel på vilje til at indgå kompromis.

På baggrund af ovenstående gennemgang af afgørelsen sammenholdt med fortolkningen af gældende ret, vurderes de afgørende forhold der i nærværende afgørelse er tillagt betydning at være i overensstemmelse med gældende ret og herunder forarbejderne på området.

7.1.3. V2011.B-0959-11 jf. TFA2011.553 – 1½-årige A skulle have bopæl hos faren samt samvær fastsat til 3/11 ordning

Denne afgørelse belyser to problemstillinger, herunder for det første om samvær med mindre børn, idet der er tale om A på 1½ år og dernæst det forhold at der i sagen foretages ændring af en i forvejen praktiseret 7/7 deleordning til en 3/11 ordning.

Sagen handler om faren F der har anmodet om ophævelse af fælles forældremyndighed og derved tillægges denne alene, og subsidiært anmodet om at såfremt den fælles

¹²³ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 35

¹²⁴ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, afsnit 4.8.1., side 35

¹²⁵ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 49

forældremyndighed ikke ophæves, skal barnet A have bopæl hos ham og endeligt har F nedlagt påstand om, at A hver anden uge skal have samvær med moren M fra fredag til mandag, altså en 3/11 ordning. M har overfor F's påstande nedlagt påstand om, at den fælles forældremyndighed skal fortsætte samt at A skal have bopæl hos hende. Endeligt har M omkring samvær nedlagt påstand om, at der skal være samvær hver anden uge i en 7/7 ordning.

F har forklaret at han efter fødslen havde 3 ugers barsel og herefter 1 uges barsel om måneden, og at M efter fødslen havde fuld barsel. De stod begge for pasningen af A men det er F's vurdering at M ikke magter A alene, hvilket er begrundet i, at M ikke kan klare at aflevere A i dagpleje uden at tage en taxa trods det at der kun er 7 minutter gå afstand fra M's bopæl til A's dagpleje og derudover har F forklaret, at M til ham har givet udtryk for at hun ikke kan klare A om morgenen, hvorfor F nogle gange har overnattet hos M for at hjælpe med A.

Derudover har F forklaret, at M der lider af fødselsdepression gentagne gange været indlagt på psykiatrisk sygehus samt forsøgt selvmord, og hvorfor M på baggrund heraf har misset flere lægebesøg med A samt vaccination af A, hvormed A ikke har været til læge siden hun var ca. 6 måneder og hun er ved sagens begyndelse ca. 14 måneder gammel. Derudover fremgår det af sagens oplysninger, at A er glad for sin dagplejer D, hvilket F også er, men at M ikke er særlig glad, da hun ikke finder at D tager sit ansvar alvorligt og heller ikke mener at D har styr på A's ting eller tøj, hvorfor hun ønsker at flytte barnet til ny dagpleje, hvilket hun også har forsøgt gjort uden enighed eller oplysning til F. Sundhedsplejersken har til F udtalt at det ikke er godt for A at flytte, og kommunen har samtidig givet udtryk for at tilsynsbesøg hos D ikke har givet anledning til kritik. F mener at han er den bedste til at give A faste, trygge og strukturerede rammer, men M mener at A skal have bopæl hos hende, idet hun mener A har det godt hos hende samt at hun har været A's primære omsorgsperson.

I rettens afgørelse samt begrundelse, fremgår det at der ikke er tungtvejende grunde der taler for at den fælles forældremyndighed skal ophæves hvorfor dette ikke tages til følge. Omkring bopælsspørgsmålet finder retten det gennem udtalelsen fra A's dagpleje om A's behov for struktur samt stabilitet, bedst for A jf. FOL § 4 at hun har bopæl hos F, idet retten herved antager at F er den bedste til at sikre A's behov. Vedrørende samvæerspørgsmålet fremgår det af rettens begrundelse, at der er lagt vægt på parternes forklaringer samt den psykiske ustabilitet som M tidligere og for tiden befinder sig i, hvilket har været medvirkende til, at A ikke har været til alle lægeundersøgelser. Hertil har Byretten vurderet, at F og M tidligere har kunnet samarbejde om samværets omfang hvortil F ved M's svære perioder har trådt til og taget over, og derfor har byretten vurderet at samværets omfang bør fastsættes som påstået af F, med samvær hver anden

uge fra fredag til mandag, og samværet skal kun ved M's dårlige perioder praktiseres indskrænkende.

M ankede afgørelsen til Landsretten med påstand om, at A skulle have bopæl hos hende. F har påstået Byrettens dom stadfæstet. Både F og M har ved Landsretten afgivet supplerende forklaringer og det fremgår heraf, at M har fået det bedre siden Byrettens afgørelse samt at hun og F har anvendt en 7/7 samværsordning siden Byrettens afgørelse. F har forklaret, at når M har haft A kontakter hun til F, men han er fortsat af den opfattelse, at de i de perioder M har det godt fortsat kan benytte en 7/7 ordning. Efter parternes supplerende forklaringer har Landsretten fundet, at det fortsat er bedst for A jf. FOL § 4 at hun har bopæl hos F, idet F fortsat antages at være den der er bedst til at sikre A's behov for stabilitet og struktur. Landsretten har omkring samværet besluttet, at der trods det faktum at F og M siden Byrettens afgørelse primært har praktiseret en 7/7 ordning, ikke er grundlag for at ændre byrettens afgørelse om samværet, hvorfor Landsretten stadfæster Byrettens afgørelse, sådan at M har samvær med A hver anden uge fra fredag til mandag.

Efter gennemgang af sagens oplysninger fremgår følgende forhold at være tillagt betydning ved afgørelsen. Først og fremmest er der af både Byretten samt Landsretten ikke fundet at være tungtvejende grunde der taler for at den fælles forældremyndighed skulle ophæves.

Dernæst er der af myndighederne lagt vægt på udtalelserne om A's behov for struktur og stabilitet, hvorved Landsretten fandt at F vurderedes at være den bedste til at sikre A's behov, hvorfor A skulle have bopæl hos ham. Dette vurderes at stemme overens med lovgivningen samt dennes forarbejder og det fremgår af lovforslaget til FOL, at der ved fastsættelse af barnets bopæl bør inddrages forhold som eksempelvis forældrenes egenskaber og herunder fremgår det af udvalgets udtalelse

”at som ved de øvrige afgørelser efter loven skal en bopælsafgørelse tage udgangspunkt i, hvad der er bedst for barnet og således afhænge af en konkret og individuel bedømmelse af barnets forhold og de øvrige momenter i sagen, såsom forældrenes personlige egenskaber, tilknytningen til forældrene, risikoen ved miljøskifte mv.”¹²⁶.

Derudover fremgår det af afgørelsen, at der blev lagt vægt på A's behov for tættere relationer til voksne hvilket F fandtes at være bedst til at sikre.

---

¹²⁶ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 19

M's psykiske tilstand blev endvidere tillagt betydning og det fremgår i sammenhæng hermed af lovens forarbejder, at

”et afslag på samvær kan desuden være begrundet i alvorlige problembelastninger hos samværsforælderen. Med alvorlige problembelastninger menes bl.a. psykiske problemer” m.m.¹²⁷.

Trods udtalelserne samt informationerne om M, vurderede retten at M gennem forklaringerne fremstod som en god mor, når hun psykisk havde det godt hvorfor der ikke blev givet afslag på samværet, men at omfanget af samvær i stedet blev fastsat som 3/11 ordning.

Omkring omfanget af samvær antages der at være taget hensyn til barnets behov for kontakt med begge forældre, hvilket samtidig følger af forarbejderne der bemærker, at

”der foretages en konkret afvejning af problemernes omfang over for barnets interesse i at bevare/etablere en kontakt med samværsforælderen”¹²⁸.

Afslutningsvist findes det nævneværdigt at påpege, at trods forældrenes i forvejen praktiserede 7/7 ordning, blev denne fra myndighedernes side ikke vurderet at være bedst for A jf. § 4, hvorfor omfanget af samvær i stedet blev fastsat til en 3/11 ordning, idet A's behov for stabilitet og ro herved tilgodeses og ordningen dermed er til A's bedste jf. § 4.

7.2. Inddragelse af barnet

Omkring inddragelse af barnet samt barnets ret til at udtrykke sig, gennemgås i dette afsnit et udsnit af retspraksis for hvornår børn inddrages, og herunder ses der nærmere på hvornår inddragelse af barnet fravælges samt begrundelserne herfor. Endvidere ses der på, hvordan forældres enighed om unødvendigheden af inddragelse af børn gennem børnesamtale ikke nødvendigvis tages til følge.

7.2.1. U.2009.2647V jf. TFA2009.576 - Børnesamtale kunne ikke finde sted med barn på 5 år

Afgørelsen heri behandler spørgsmålet om barnets bopæl og er valgt med det formål at belyse, hvornår inddragelse af barnet jf. FOL § 34 kan ske gennem en børnesamtale. Sagen handler om hvorvidt en børnesamtale kunne afholdes med 5-årige S, og sagen blev rejst på baggrund af at en dommer under hovedforhandlingen rejste spørgsmål ved, hvorvidt denne skulle afholde en børnesamtale. I dette tilfælde ønskede faderen at dommeren skulle afholde samtalen, hvorimod moren protesterede, og Byretten fastslog at der skulle afholdes børnesamtale, idet det antoges at der gennem samtalen kunne komme relevante oplysninger frem til brug for sagen og dennes

¹²⁷ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 34

¹²⁸ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 34

afgørelse. Landsretten ophævede imidlertid Byrettens afgørelse med henvisning til, at barnet havde betydelige sprogproblemer, hvorfor Landsretten nåede til modsat resultat end i TFA2011.355, at der ikke burde afholdes samtale med barnet. Der blev i afgørelsen herved lagt afgørende vægt på barnets sprogproblemer, hvorfor det fandtes at samtale med S ikke kunne gennemføres.

Afgørelsen i nærværende sag synes at stemme overens med loven og dennes forarbejder der fastslår, at inddragelse af barnet gennem børnesagkyndig samtale udelukkende skal foretages, hvis barnet har evnen til at formulere sig samt give udtryk for sine synspunkter¹²⁹ og det fremgår således af forarbejderne, at

”inddragelse af børn i form af egentlige samtaler afhænger som nævnt af det enkelte barns modenhed, men det vil formentligt for de fleste ca. 7-årige være muligt at gennemføre en samtale. Der vil sikkert også i nogle tilfælde kunne gennemføres samtaler med yngre børn, ligesom der i andre tilfælde vil være 7-årige, som har svært ved at formulere sig og give udtryk for deres synspunkter ved en egentlig samtale”¹³⁰.

Afgørende for afgørelsens resultat var dermed 5-årige S’ sprogvanskeligheder og derved manglende evne til at formulere og udtrykke sig.

7.2.2. U.2011.2132V jf. TFA2011.355 - Samtale med barn på 5 år og 9 måneder kunne godt finde sted

Sagen omhandler samme problemstilling som ovenfor, hvorvidt der under sag om barnets bopæl og samvær skulle afholdes børnesamtale med pige på 5 år og 9 måneder, hvilket faren havde anmodet om, mens moren herimod havde protesteret. Det fremgik af sagens oplysninger, at pigen var alderssvarende samt at hun var god til at formulere sig og det blev derfor af Byretten anført, at

”et barn jf. FOL § 34 skal inddrages i en sag af ovennævnte indhold, samt at der af loven eller forarbejderne ikke fremgår nogen nedre grænse for, hvornår en børnesamtale vil kunne finde sted”.

Samtidig blev der af Byretten lagt vægt på, at der ikke var nogen formodning for at samtalen med S ikke ville kunne bidrage med relevante oplysninger, hvorfor de skønnede at en samtale var nødvendig for at belyse S’ perspektiv. Ydermere er der af Byretten lagt vægt på, at der mellem forældrene ikke er tale om et højt konfliktniveau, hvorved de antog at det ikke var til

¹²⁹ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, specielle bemærkninger til de enkelte bestemmelser, herunder § 3, side 59

¹³⁰ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, specielle bemærkninger til de enkelte bestemmelser, herunder § 33, side 59

skade for S at afholde en børnesamtale. Byretten vurderede dermed at en samtale med S hverken var unødvendig eller til skade for S jf. FOL § 34 stk. 2, og idet S var alderssvarende samt god til at formulere sig, fandt Byretten derfor at samtale med S godt kunne foretages, og henviste i øvrigt til at samtalen ville blive gennemført på den for S mest skånsomme måde. Sagen blev anket til Vestre Landsret der stadfæstede Byrettens afgørelse, dog med henvisning til at det fortsatte behov for samtalen efter udtalelser fra S' børnehaver måtte bero på Byrettens skøn.

Efter gennemgang af begrundelsen for afgørelsens udfald, fremstår der at være lagt vægt på følgende forhold. Først at der af sagens oplysninger ikke var nogen formodning for, at samtalen med S ikke ville kunne bidrage med relevante oplysninger, hvorfor det af hensyn til S' mening jf. § 5 fandtes at være nødvendigt at få hendes perspektiv belyst. Dernæst blev det i sagen fremført at S var alderssvarende og besiddende af evnen til at formulere og derved udtrykke sig, hvilket er et afgørende kriterium for afholdelse af børnesamtale jf. den citerede forarbejder i førnævnte afgørelse. Derefter blev der lagt vægt på det forhold, at der ikke var grund til at antage at der mellem forældrene var tale om et højt konfliktniveau, hvormed samtalen ikke antages at være til skade for S, hvilket samtidig er en af forudsætningerne for at samtale kan afholdes. Dette understøttes endvidere af forarbejderne som beskriver hvilke børn der kan indkaldes til børnesamtale, og det fremgår heraf at der ved afgørelse om inddragelse af barnet bl.a. skal lægges vægt på barnets alder og modenhed og om barnet har evnen til at formulere sig samt give udtryk for sin mening. Derudover skal der lægges vægt på forældrenes konfliktniveau og i den forbindelse fremgår det af Familiestyrelsens vejledning om inddragelse af børn, at

*"barnet ikke må bringes i en situation, som det ikke kan overskue, ligesom barnet ikke bør bringes i en alvorlig loyalitetskonflikt i forhold til forældrene"*¹³¹

hvilket heller ikke var tilfældet heri. Afsluttende udtalte Landsretten at det var op til Byrettens skøn at vurdere, hvorvidt der efter udtalelser fra S' børnehaver fortsat var behov for samtale med pigen.

7.2.3. TFA2010.515 - Børnesagkyndig samtale belyste ikke 9-årigs perspektiv tilstrækkeligt

Foreliggende afgørelse handler om et forældrepar som ophævede samlivet da barnet B var ca. 2 år, og efter samlivsophævelsen havde faren F samvær med B hver anden weekend. Efter ca. 7 år med samvær, aftalte F og moren M, at der i samværet skulle holdes en pause på ca. 2 til 3 måneder. Da denne pause var gået anmodede F Statsforvaltningen om fastsættelse af samvær og denne fastsatte efter en samtale med B, hvori B udtrykte ønske om 3-dages samvær med F,

---

¹³¹ Betænkning nr. 1475 fra 2006, om "Barnets perspektiv", side 19

samvær hver anden weekend fra fredag til søndag. Efter fastsættelsen af omfanget af samvær ankede M afgørelsen til Familiestyrelsen, og anmodede om at samværet skulle indskrænkes idet B havde haft ondt i maven samt udtrykt ønske om at dø. B's skolegang havde ligeledes været påvirket, ligesom B's udtrykte ønske omkring 3-dages samværet relaterede sig til feriesamværet og ikke det almindelige samvær. På baggrund af manglende belysning af B's perspektiv hjemviste Familiestyrelsen sagen til Statsforvaltningen, der herefter skulle træffe afgørelse. Familiestyrelsen lagde vedrørende samtalen med B vægt på, at den børnesagkyndige gav udtryk for at denne havde vanskeligt ved at vurdere, hvorvidt B var alderssvarende og begavelsesmæssigt samt udviklingsmæssigt svarende til jævnaldrene 9-åriges udvikling, og det var samtidig den børnesagkyndiges opfattelse at B havde svært ved at udtrykke sig og derved svært ved at give udtryk for sine egne behov.

Familiestyrelsen hjemviste sagen til fornyet behandling ved Statsforvaltningen, og havde på baggrund af daværende oplysninger ikke fundet grundlag for at ændre omfanget af samvær mens Statsforvaltningen behandlede sagen. Ved vurderingen af omfanget af den nuværende samværsordning havde Familiestyrelsen lagt afgørende vægt på B's egne udtalelser om samværet, samt på den børnesagkyndiges udtalelser om at B sandsynligvis oplever et afsavn måske større end det hun udtrykker. Det var således Familiestyrelsens samlede vurdering af de forskellige forhold, at det var bedst for B jf. FOL § 4, at kontakten mellem B og F bevares mens Statsforvaltningen behandlede sagen videre.

Af Familiestyrelsens afgørelse fremgår det, at

”vi mener derfor, at statsforvaltningen skal tage stilling til, hvordan B skal inddrages, så B's perspektiv og synspunkter kan komme tydeligt til udtryk”.

Det fremgår ikke af afgørelsen hvordan B's perspektiv endeligt skal belyses, og afgørelsens endelige resultat baseres derfor på en antagelse af de foreliggende forhold samt på fortolkningen af gældende ret, hvorfor der udelukkende er tale om en formodning om afgørelsens endelige udfald. Det er således forfatterens vurdering, efter fortolkning af gældende ret om hvilken måde barnet bør inddrages på, at der herved bør tages hensyn til den børnesagkyndiges udtalelser om, at han opfatter B som havende svært ved at formulere sig, og derved usikkerhed om hvorvidt B har evnen til at udtrykke sin mening. Herunder bør Byrettens afgørelse om inddragelse af barnet afsluttes med det udfald, at B ikke skal inddrages direkte gennem børnesamtale på baggrund af den børnesagkyndiges udtalelser, hvilket fortsat understøttes af lovens forarbejder der bemærker, at

”Inddragelse af børn i form af egentlige samtaler afhænger som nævnt af det enkelte barns modenhed, men det vil formentlig for de fleste ca. 7-årige være muligt at gennemføre en samtale. Der vil sikkert også i nogle tilfælde kunne gennemføres samtaler med yngre børn, ligesom der i andre tilfælde vil være 7-årige, som har svært ved at formulere sig og give udtryk for deres synspunkter ved en egentlig samtale”¹³².

På baggrund af ovenstående er det forfatterens vurdering, at B's perspektiv bør belyses på anden måde end gennem børnesagkyndig samtale.

7.2.4. V.2009.B-0140-09 jf. TFA2009.303 – Ansås ikke at være til skade eller unødvendigt at afholde samtale med 11-årige tvillinger

Trods det at afgørelsen omhandler spørgsmålet om forældremyndighed, er sagen alligevel valgt da den belyser hvad der, ved vurdering af om en børnesamtale er til skade for barnet eller kan anses som unødvendig, lægges vægt på. Den aktuelle afgørelse handler om, hvorvidt der skulle afholdes børnesagkyndig samtale med tvillingebørn på 11 år og heri var både faren og moren enige i deres opfattelse af, at en børnesamtale var unødvendig, hvorimod dommeren lå væsentlig vægt på forarbejderne til FOL § 34, der fastslår, at

”trods det forhold, at der ikke foreligger en egentlig tvist forældrene imellem, bør inddragelse af børnene ikke anses som værende overflødig og unødvendig”

hvorfor Landsretten stadfæstede Byrettens afgørelse om, at der skulle afholdes en børnesamtale. Der blev i nærværende afgørelse lagt vægt på det forhold, at det gennem forarbejderne opfattes som værende vigtigt, at der ikke alene lægges vægt på forældrenes opfattelse af, hvad der er unødvendigt og dermed ikke alene vægt på et voksent perspektiv, men at hensynet til barnets følelse af at komme til orde vejer tungest, hvorfor Landsretten stadfæstede Byrettens afgørelse om, at der skulle afholdes børnesamtale med tvillingebørnene på 11 år.

Efter fortolkningen af gældende ret samt gennemgangen af sagens oplysninger, fremstår der at være lagt vægt på følgende forhold. Først at det ikke alene er forældrenes opfattelse af hvad der er unødvendigt og derfor ikke alene hvad der i et voksent perspektiv anses som nødvendigt, hvorfor forældrenes enighed om ikke at afholde samtale med børnene ikke blev taget til følge jf. forarbejderne der bemærker, at

”Det er vigtigt at holde sig for øje, at hensynet til barnets retsstilling og dets interesse i at komme til orde eller på anden måde at få dets perspektiv belyst skal veje tungt, og

---

¹³² Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 59

således ikke alene hvad der i et voksent perspektiv kan forekomme væsentligt at inddrage barnet i. Barnet vil derfor også i spørgsmål, der umiddelbart kunne forekomme af mindre betydende karakter skulle have mulighed for at komme til orde. Selve inddragelsen kan være værdifuld for barnet og således give det en oplevelse af, at det "har været med". Det er kun, hvis barnets perspektiv på anden måde utvivlsomt er belyst, og det er unødvendigt at inddrage barnet for at kunne træffe afgørelse, at inddragelse kan undlades"¹³³.

Derudover er der i afgørelsen lagt vægt på, at samtalen ikke vurderedes at være til skade for de 11-årige tvillinger, hvorfor samtale på den baggrund heller ikke kunne udelades.

Som fremgået tidligere kan unødvendigheden af inddragelse af børn være begrundet i, at de allerede tidligere har været inddraget, hvilket imidlertid ikke var tilfældet i nærværende sag. Dette understøttes af, at det af sagens oplysninger fremgår, at

"A og B har ikke været inddraget i sagen under statsforvaltningens behandling ligesom de ikke under den hidtidige retlige behandling af sagen har været inddraget".

Derudover er det i afgørelsen fremhævet, at der ikke er grundlag for at antage, at børnene ikke er alderssvarende 11-årige hvorfor A og B forudsættes at have evnen til at udtrykke sine behov og følelser.

Det var som belæg for inddragelsen af børnene gjort gældende, at der ikke var nogen formodning der kunne begrunde at samtalen med børnene ikke ville kunne bidrage med relevante oplysninger for afgørelsens resultat, hvorfor inddragelse fandtes at være nødvendigt. I forbindelse med forældrenes enighed om unødvendigheden af inddragelsen af tvillingerne, fremhæves det afsluttende af Landsretten, at myndighedernes opgave er at varetage børnenes interesser hvorfor det ved afgørelse af barnets forhold er vigtigt, at disse får betydelig indflydelse, hvorfor forældrenes enighed derfor ikke tages til følge.

7.3. Afslag eller ophævelse af samvær

Næste type afgørelser omhandler Statsforvaltningens afslag eller ophævelse af samvær og hertil er det tidligere af afsnit 6.1.4. om FOL § 21 stk. 3 fremgået, at en forælders anmodning om samvær kan afvises eller at et allerede fastsat samvær kan ophøre. Omkring afslag eller ophævelse af et eksisterende samvær, nævnes eksempler på sager der kan begrunde dette. Det handler om de situationer, hvor barnet er særligt udsat idet barnet udsættes for en række

---

¹³³ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 12

belastninger¹³⁴, hvilket kan være medvirkende til, at det ikke længere er til barnets bedste jf. FOL § 4 at der er samvær jf. afgørelsen i TFA2011.383. Dernæst kan der være tale om sager, hvor forældrenes konfliktniveau er så højt, at der af hensyn til barnets bedste ikke fastsættes samvær eller hvor et eksisterende samvær ophører¹³⁵. Hertil fremgår det af forarbejderne, at der ved forældres høje konfliktniveau især er risiko for, at barnet kan komme til at lide af tilknytningsforstyrrelser¹³⁶. Samværsforælderen kan også være underlagt alvorlige problembelastninger, som bevirker at samvær kan afslås eller ophæves og der tænkes her eksempelvis på en samværsforælders problemer i form af eventuelt misbrug eller psykiske problemer. Endelig kan samværsforælders ustabilitet medføre at samvær ophæves eller afslås, idet ustabilitet kan medføre uro og mangel på stabilitet hos barnet, hvorfor samvær herved ikke anses for bedst for barnet jf. FOL § 4. Om afslag eller ophævelse af samvær, bør nævnes at der i tilknytning til myndighedernes behandling af sådanne sager, gør særlige forhold sig gældende, som medfører at en afgørelse om afslag eller ophævelse kræver, at der foreligger en grundig oplysning af sagen¹³⁷. Hertil kræves samtidig at børns perspektiv inddrages yderligere hvilket også tydeligt fremgår af vejledningen om børnesagkyndige undersøgelser¹³⁸. Imidlertid er det op til den enkelte myndighed at vurdere, hvorvidt barnets perspektiv skal belyses gennem undersøgelse.

Endelig antages det, på baggrund af gennemlæsning af retspraksis på området omkring en forælders afsoning af fængselsstraf for sædelighedsforbrydelser mod andre end sit eget barn, at der herved ikke fastsættes samvær. I denne type sager vejer en mors utryghed samt modstand mod samvær tungt¹³⁹, hvilket også følger af forarbejderne der bemærker, at

”Samværsforælders kriminalitet kan efter en konkret vurdering føre til ophævelse alt efter det strafbare forholds art og grovhed. Dette er helt aktuelt ved sædelighedsforbrydelser mod børn, hvad enten der er tale om krænkelser over for det pågældende barn eller andre børn. Samme tendens gør sig gældende, når kriminaliteten vedrører vold mod barnet og/eller bopælsforælderen”¹⁴⁰.

Antagelsen er begrundet i gennemgang af retspraksis hvoraf det er fremgået, at anmodninger om samvær er blevet afslået. Der kan anføres momenter der tillægges betydning ved disse sager, og som det vil fremgå i afgørelsen TFA2012.113 vejer en mors utryghed tungt, og der bliver i afgørelser af denne form, lagt afgørende vægt på forbrydelsens karakter. Forhold som, at der har

¹³⁴ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 34

¹³⁵ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 34

¹³⁶ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 32

¹³⁷ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 34

¹³⁸ Vejledning nr. 72 af 27-09-2012 ”om børnesagkyndige undersøgelser”

¹³⁹ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 35

¹⁴⁰ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 35-36

været langvarig afbrydelse af kontakten mellem forælder og barn kan også få betydning jf. afgørelsen i TFA2012.111, hvor der havde været en 3-årig afbrydelse af kontakten. Dernæst lægges der vægt på børnenes forhold herunder barnets psykiske tilstand, hvilket var tilfældet i TFA2012.114 hvor der blev lagt vægt på barnets psykiske problemer samt at faren ikke havde udgang fra fængslet. På baggrund af førnævnte antagelse om, at der aldrig fastsættes samvær mellem forælder og barn når den anmodende forælder afsoner fængselsstraf for sædelighedsforbrydelse, er det herfra valgt at der for området ikke gennemgås afgørelser men i stedet behandles en afgørelse om anden kriminalitet.

Det fremgår af forarbejderne omkring samvær med en forælder der afsoner fængselsstraf, at det her forudsættes at samværet kan ske i familievenlige lokaler¹⁴¹ men her peger læsning af retspraksis fortsat i retning af at samvær ikke fastsættes, trods opfyldelse af forudsætningen jf. afgørelsen i TFA2012.113. Trods antagelsen om, at det hører sjældenhederne til at der fastsættes samvær med en forælder som afsoner fængselsstraf, er det alligevel valgt, at gennemgå en afgørelse indenfor området med det formål at belyse, hvilke forhold der almindeligvis tillægges betydning.

7.3.1. FS2011.2010-7310-03537 jf. TFA 2012.113 – afslag på anmodning om samvær grundet farens afsoning for besiddelse af euforiserende stoffer samt våbenbesiddelse

Afgørelsen omhandler en fars afsoning af 14 års straf for besiddelse af euforiserende stoffer, for våbenbesiddelse og en række andre strafbare forhold. Statsforvaltningen afslog hans anmodning om fastsættelse af samvær med barnet B på 1 år, hvilket F ankede til Familiestyrelsen. Herunder gjorde F gældende, at B da denne var 14 dage gammel var på besøg i fængslet samt at moren M gennem breve til F gav udtryk for, at B skulle se sin far så ofte som muligt. Til støtte for sin anke fremførte han, at hans afsoning ikke relaterede sig til vold eller sædelighedsforbrydelse, hvorfor det var hans opfattelse, at karakteren af forbrydelserne ikke var uforenelig med rollen som forælder, og at samværet mellem B og ham kunne finde sted i egnede familielokaler i fængslet. Afsluttende fremførte han at hans familie både kunne hente samt aflevere B i forbindelse med samværet. Familiestyrelsen var under anken enige med Statsforvaltningen i, at det fandtes bedst for B jf. § 4 at der ikke fastsattes samvær med faren.

Gennem behandlingen af sagens oplysninger og rettens begrundelse for afslag, fremstår det tydeligt at der heri er lagt vægt på følgende forhold. Først på barnets alder¹⁴² på 1 år, hvilket taler

¹⁴¹ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 "om samvær", side 29

¹⁴² Hertil henvises også til afsnittet om de særlige hensyn der gør sig gældende ved samvær med små børn under 3 år jf. afsnit 10.1.3.

for at der ikke skal fastsættes samvær hvilket understøttes af fortolkningen af gældende ret omkring samvær med små børn, hvoraf det bemærkedes at der her skal tages særlige hensyn til barnets alder. Endvidere fremgår det af lovens forarbejder, at

”Da det antages at være bedst for et barn at bevare sin forbindelse med begge forældre uden afbrydelse, fastsættes der samvær selv med meget små børn. I den forbindelse lægges vægt på, om den, der anmoder om samvær, har deltaget i den daglige omsorg for det nyfødte barn og søger om samvær kort tid efter, at kontakten er blevet afbrudt”¹⁴³.

Sagens oplysninger sammenholdt med ovenstående citerede forarbejder fremhæver, at der har været lagt vægt på B's alder på kun 1 år og at der antages at være lagt vægt på det forhold, at F kun har set B da hun var 14 dage gammel og at dette besøg foregik i fængslet. Herigennem konstateres det, at F ikke har deltaget i den daglige omsorg for B hvilket derfor antages at være tillagt betydning ved afgørelsen. I forlængelse heraf er der desuden lagt vægt på, at der mellem F og B ikke var udviklet noget nært følelsesmæssigt bånd eftersom F ikke har set B siden hun var 14 dage gammel, hvorfor der havde været lang tids adskillelse¹⁴⁴ og dermed lang tids manglende kontakt¹⁴⁵ og i den forbindelse blev fængselsstraffens længde tillagt betydning. Et yderligere og tungtvejende moment var M's modstand imod samværet, hvilket ifølge forarbejderne skal vægtes højt¹⁴⁶, når der er tale om samvær i fængsler.

Familiestyrelsen har afslutningsvist anført at jævnfør det at samvær skal fastsættes ud fra hvad der er bedst for det enkelte barn jf. FOL § 4, kan Familiestyrelsen og dermed også Statsforvaltningen ikke udelukke, at spørgsmålet om samvær kan behandles på et senere tidspunkt, hvis der foreligger væsentligt ændrede forhold, herunder hvis barnets alder samt modenhed taler herfor.

7.4. Samværschikane

Den sidste type af sager der behandles, omhandler samværschikane hvorved forstås den ene eller begge forældres modsætning af samværet hvorved de af den grund chikanerer samværet. Fra bopælsforælders side kan samværschikane bestå i at denne forhindrer den anden forælder i kontakt og samvær med barnet¹⁴⁷, og modsat kan samværsforælders chikane bestå i at denne vedvarende tager kontakt til bopælsforælderen og barnet uden for de aftalte tider.

Det fremgår af bemærkningerne til FOL, at eventuel samværschikane skal tillægges betydning ved afgørelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Ved fortolkningen af

¹⁴³ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 31

¹⁴⁴ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 "om samvær", side 29

¹⁴⁵ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 36

¹⁴⁶ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 35

¹⁴⁷ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 39

retsgrundlaget vedrørende samværschikane fremkom det tydeligt, at det i lovforslaget nr. L 133 til loven blev anført, at

”samværschikane skal have større vægt ved bedømmelsen af, hvad der er i barnets bedste, når der skal træffes afgørelse om barnets bopæl eller forældremyndigheden over barnet”¹⁴⁸

og det fremgik endvidere af bemærkningerne til lov nr. 600 om ændring af FOL , at

”har den hidtidige bopælsforælder udøvet samværschikane, bør retten efter forarbejderne til bestemmelsen anlægge et fremtidsorienteret perspektiv ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, således at det indgår i afgørelsen med betydelig vægt, hvis barnet belastes af chikanen”¹⁴⁹.

Sidst fremgår det af bemærkningerne til lovforslag nr. L 157, at

”hvis den manglende kontakt til barnet skyldes samværs sabotage fra forældremyndighedsindehaverens side, skal det indgå i bedømmelsen, sådan at det i disse situationer ikke svækker samværsforælderens mulighed for at få del i forældremyndigheden”¹⁵⁰.

Ovenstående medfører at der ved afgørelser om forældremyndighed og barnets bopæl skal tages udgangspunkt i en konkret vurdering af barnets forhold og derunder bl.a. om barnets tilknytning til forældrene, hvorved samværschikane er et vigtigt element i afgørelserne. Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at myndighederne ved afgørelserne skal indbringe et fremtidsorienteret perspektiv¹⁵¹ hvori det vurderes, hvad der på sigt er bedst for barnet og heri skal chikanen indgå med betydelig vægt, hvis det belaster barnet.

I gennemgangen af retspraksis er der ikke fundet nogen afgørelser på området som afspejler, at forældremyndighed eller barnets bopæl er blevet ophævet og tillagt den anden forælder som følge af samværschikane. Tværtimod foreligger der omfattende praksis som afspejler at fælles forældremyndighed er ophævet og tillagt den ene trods dennes samværschikane. Imidlertid fremgår det af nyere afgørelse, at samværschikane ikke må komme den anden forælder til skade ved afgørelse af forældremyndighed jf. afgørelsen i TFA2011.58. Afgørelserne er valgt, trods det at de omhandler forældremyndighed og barnets bopæl, fordi de belyser hvordan hensynet til barnets bedste jf. § 4 overskygger udgangspunktet om det bedste for barnet i at have kontakt med begge forældre. Herunder overskygger hensynet til barnets bedste også motivet bag det at

¹⁴⁸ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 6

¹⁴⁹ Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 ”Forældreansvarslov”, kommentar nr. 34

¹⁵⁰ Lovforslag nr. L 157, Forslag til lov om ændring af Forældreansvarsloven, side 7

¹⁵¹ Lovforslag nr. L 157, Forslag til lov om ændring af Forældreansvarsloven, side 6

anvende et fremtidsorienteret perspektiv. Afsluttende viser afgørelserne, hvordan hensynet til barnets bedste overskygger forhold som en mors manglende oplysningspligt, morens manglende vilje til samarbejde om udarbejdelse af børnesagkyndig undersøgelse, og på den baggrund synes afgørelserne at være velbegrundede.

7.4.1. OE2010.B-3334-09 jf. TFA2010.736 – Ikke etableret fælles forældremyndighed trods morens samværschikane- herunder morens flytning til Indien som fjernede fogedrettens kompetence til at behandle sagen

Første afgørelse indenfor området om samværschikane er valgt, idet den efter min opfattelse i vid udstrækning belyser, hvordan en sag om samværschikane i en sådan grad er kommet den anden forælder til skade, idet morens flytning bevirkede at fogedretten mistede kompetencen til at behandle sagen. Sagen er således på sin vis en modifikation i forhold til senere afsagt afgørelse i TFA2011.58, hvori det blev fastslået at samværs sabotage ikke må komme samværsforælderen til skade ved en afgørelse om fælles forældremyndighed.

Nærværende afgørelse handler om et forældrepar der efter barnets fødsel ikke havde boet sammen, hvorfor moren M havde forældremyndigheden alene. Faren F havde haft samvær med barnet D fra hun var ca. 4 mdr. til hun var 10 mdr., men derefter havde M ikke ønsket at der skulle være samvær, hvorfor F havde indgivet anmodning om overførsel af forældremyndigheden til ham og subsidiært anmodet om fælles forældremyndighed hvor barnet skulle have bopæl hos ham. Sidst anmodede F om at der oprettes fælles forældremyndighed men at barnet D skulle bo hos M. M har overfor alle F's anmodninger nedlagt påstand om frifindelse. Det fremgår af sagen, at F havde haft 3 overvågede samvær i august 2008 hvorefter F ikke efterfølgende havde set datteren. Der havde været forsøgt iværksættelse af børnesagkyndig undersøgelse men på grund af M's manglende medvirken måtte denne opgives. Der havde samtidig været forsøgt udgående fogedforretning både i D's børnehaven og på M's bopæl men dette var imidlertid heller ikke lykkedes. Af oplysninger fra D's vuggestue fremgik, at D var en pige i god udvikling både sprogligt, motorisk og socialt, og børnehaven vurderede derfor at D var i god trivsel, og dette underbygges samtidig af udtalelse fra D's læge som udtaler, at hun udvikler sig normalt.

Fogedretten fastsatte i første omgang 4 overvågede samvær som dog ikke blev overholdt fra M's side, hvorefter fogedretten fastsatte 5 overvågede samvær hvoraf det fremgik, at M ved udeblivelse ville blive pålagt tvangsbøder. Disse samvær blev imidlertid heller ikke gennemført grundet M's udeblivelse. Herefter blev det af fogedretten bestemt, at der skulle iværksettes en

udgående fogedforretning, hvilken skulle foretages uden forudgående underretning. Imidlertid blev denne ikke gennemført da D hverken var i vuggestuen eller på M's bopæl. Fogedretten ønskede derefter iværksættelse af børnesagkyndig undersøgelse, men M havde hertil gennem sin advokat meddelt at hun ikke kunne medvirke da hun var til jobforhandling i udlandet, og det fremgik derfor af retsbogen fra den 1. juli 2010

”at fogedretten har besluttet at stoppe den børnesagkyndige undersøgelse, da det ikke var muligt at gennemføre denne, da moderen ikke loyalt medvirker hertil”.

Det fremgik derefter af udtalelsen som de børnesagkyndige psykologer blev bedt om at udarbejde, at datoerne for samtalerne samt de observerede samvær var aftalt efter M's ønsker, og at F havde stillet sig fleksibelt til rådighed, og om F udtaler de endvidere at de opfatter ham som moden og velfungerende, hvorfor de ikke anser at der er forhold omkring ham der kan begrunde, at han ikke skal have kontakt med D. Afsluttende fremgår det, at fogedretten har afsluttet sagen, idet de har mistet kompetencen til at behandle den da M flyttede til Indien.

I Landsrettens afgørelse udtalte de at

”der ikke er forhold hos faderen, der bør forhindre kontakt mellem ham og D”

og Landsretten fastslog derfor, at omkring hvad der er bedst for D jf. FOL § 4 vurderes det at en overførsel af forældremyndigheden vil være forbundet med store omkostninger for D, hvorfor en overførsel af denne på nuværende tidspunkt ikke vurderes at være bedst for hende. Der er i afgørelsen lagt vægt på at F ikke har haft samvær med D i mere end 2 år, trods det at afbrydelsen i kontakten mellem F og D skyldes M's modstand og chikane. Afgørelsen er truffet, trods det at der foreligger en afgørelse om samvær, samt det at F i flere år forgæves har forsøgt at få samværet fuldbyrdet. Landsretten har samtidig fastslået at M uden rimelig grund har hindret samværet mellem D og F, og at dette har stået på i størstedelen af D's liv samt at der i afgørelsen skal tages hensyn hertil ved afgørelse af forældremyndighed. Alligevel fandt Landsretten det bedst for D jf. FOL § 4 at hun blev hos M.

Grunden til at forældremyndigheden ikke blev overført, trods M's vedvarende chikane, skal søges i lovens forarbejder der bemærker, at

”Hvis den ene forælder således uden rimelig grund hindrer gennemførelsen af samvær, vil det i nogle tilfælde kunne være det afgørende element ved vurderingen af, om forældremyndigheden skal overføres til den anden forælder. Det skal dog på grundlag af

en vurdering af samtlige omstændigheder i sagen anses for bedst for barnet, at forældremyndigheden skal overføres til den anden forælder”¹⁵².

Årsagen til at forældremyndigheden ikke blev overført til F trods M's gentagne samværschikane, skal ud fra fortolkning af ovenstående sammenholdt med afgørelsens resultat findes i, at det på tidspunktet for afgørelsen ikke fandtes at være bedst for D jf. § 4 at forældremyndigheden blev overført. Afgørelsen belyser i vid udstrækning hvordan hensynet til barnets bedste jf. § 4 overskygger alle andre forhold.

7.4.2. OE2010.B-1476-10 jf. TFA2011.58 – Etableret fælles forældremyndighed idet samværschikane ikke skal komme samværsforælderen til skade

Denne er en nyere afsagt afgørelse som omhandler samme problemstilling som den ovenfor behandlede i TFA2010.736, der fastslog at moren forsat skulle være eneindehaver af forældremyndigheden over pige på 3 år trods udøvet samværschikane i størstedelen af pigens liv, hvorved faren ikke havde haft samvær eller kontakt med pigen i mere end 2 år.

I modsætning til tidligere afgørelse, afspejler denne afgørelse at det ved anmodning om etablering af fælles forældremyndighed ikke må komme samværsforælderen til skade at der havde været udøvet samværschikane.

Sagen omhandler et forældrepar der kort efter drengen S' fødsel ophævede samlivet hvorefter moren M havde været indehaver af forældremyndigheden alene. S er ved sagens anlæggelse 5 år og faren F er bosiddende i Spanien.

Sagen har dog en noget anden og mere alvorlig karakter end ovenstående sag, idet M i nærværende sag gentagne gange har anklaget F for grænseoverskridende adfærd overfor S. Hvilket dog i sagen ikke blev fundet begrundet ligesom den børnesagkyndige undersøgelse af S heller ikke havde fundet belæg for beskyldningerne. M's modvilje mod samværet havde været baggrunden for, at der mellem S og F ikke havde været særlig kontakt, og M's modvilje var således baggrunden for F's anmodning om fælles forældremyndighed. I første instans afslog Byretten anmodningen men ved Landsretten fik afgørelsens resultat et modsat udfald, idet F's anmodning om fælles forældremyndighed blev taget til følge.

Der blev i forbindelse med Statsforvaltningens afgørelse udarbejdet en børnesagkyndig undersøgelse, som konstaterede at S var en alderssvarende udviklet dreng der var tæt bundet til M og hendes miljø. Kontakten mellem S og F har været meget ustabil grundet M's

---

¹⁵² Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 39

beskyldninger mod F for grænseoverskridende adfærd. M's mistanke mod F skyldes S's udtalelser samt hans følelsesmæssige adfærd, men den børnesagkyndige undersøgelse havde dog ikke kunnet bekræfte mistanken. Konklusionen på undersøgelsen var derfor at der ikke forelå forhold hos F som skulle afvejes ved fastsættelse af samvær, men den børnesagkyndige vurderede dog på baggrund af M's utryghed ved samværet, at der burde fortsættes overvåget samvær indtil situationen mellem M og F blev bedre, og samværet dermed ikke ville være så belastende for M og derved ikke påvirke S i negativ retning. Statsforvaltningens afgørelse blev derfor, at der mellem S og F skulle være samvær hver fjerde uge med start torsdag og afslutning søndag, og i den forbindelse indvilligede F i, at samværet i en periode afholdtes som overvåget samvær. Kommunen havde efter en henvendelse igangsat en social faglig undersøgelse af S, som viste at S var stærkt påvirket af samværet med F. M ankede Statsforvaltningens afgørelse til Familiestyrelsen der behandlede klagen, og fastslog at samværet skulle ændres grundet S's stærke reaktion, hvorefter samværet i stedet skulle finde sted 2 gange med begyndelse en lørdag og afslutning samme dag. I modsætning til M's udtalelser om S' negative reaktion på samvær, udtalte børnehaven at S flere gange havde spurgt om hans far kunne hente ham i børnehaven, og baggrunden for Familiestyrelsens afgørelse var dermed at de fandt det bedst for S at han stille og roligt skulle lære sin far bedre at kende og derigennem opnå en fast tilknytning til F. Grundet S' alder samt den lange adskillelse mellem S og F vurderede Familiestyrelsen at det var bedst for S at samværet i første omgang kun blev afholdt som dagssamvær om lørdagen i stedet for weekendsamvær med overnatning.

Gennem sagen har F forklaret hvordan M allerede fra forholdets begyndelse var meget jaloux og F derfor følte sig overvåget af M, og efter fødslen kunne F ikke længere holde M's jalousi samt anklager ud hvorfor han efter samtale med psykolog der rådede ham til at ophæve samlivet med M valgte dette. Efter samlivsophøret havde F og M en ordning, hvor F havde samvær med S hver anden onsdag på M's bopæl og M var næsten altid til stede under samværene. Konflikten startede efter F's opfattelse først, da F udtalte at han gerne ville have S alene ved samværene, og F har samtidig forklaret at han flere gange forsøgte at tydeliggøre over for M at S nu var så stor at han derfor havde ret til weekendsamvær med S. Men F havde herefter henlagt dette for ikke at forværre konflikten mellem ham og M, og indtil det tidspunkt F anmodede Statsforvaltningen om fastsættelse af samvær, havde der forinden ikke været nogen beskyldninger om grænseoverskridende adfærd el.lign. F havde over sms givet M besked om, at han havde afsendt anmodning til Statsforvaltningen, hvorefter M svarede at han ikke skulle forvente at se S næste gang til samvær, og M havde herefter kontaktet politiet og beskyldt F for grænseoverskridende adfærd. Baggrunden for F's anmodning om fælles forældremyndighed skyldes

Statsforvaltningens anbefaling herom, og efter M's tilbageholden og chikane af samværet måtte F gå til fogedretten og anmode om hjælp. Fogedretten ville imidlertid på baggrund af endnu en politianmeldelse af F, ikke gennemføre samværet, førend en ny børnesagkyndig undersøgelse havde fundet sted.

Under sagen forklarede M, at grunden til hendes udviste jalousi skyldtes F's forsøg på at fremprovokere denne. M har under sagen givet udtryk for at hun var bekymret for, om F forstod S's basale behov, og omkring samværet udtaler M at der ikke har været nogen fast aftale om hver anden onsdag, men at hun i stedet havde foreslået mere faste rammer for samværet, hvor F efter hendes udtalelse ikke havde samme ønske. Efter M's udtalelse var der højst samvær en gang om måneden, og gennem M's forklaring beskyldte hun gentagne gange F for grænseoverskridende adfærd. Statsforvaltningen har ved deres behandling af sagen indgivet en bekymringskrivelse til kommunen om M's forhold, hvorfor M klagede over afgørelsen samt udtrykte ønske om ny sagsbehandler, da M ikke fandt det der fremgik af skrivelsen relevant.

Til støtte for sin påstand gjorde F gældende at han var utrolig samarbejdsvillig samt villig til at stå for transporten af S ved samvær. Derudover udtrykte F sin villighed til at give M fuldmagt til at træffe beslutningerne såsom skolevalg, der ellers kræver enighed ved fælles forældremyndighed. Sidst har F udtalt at de gentagne beskyldninger om grænseoverskridende adfærd ikke har været holdbare, og til støtte herfor har F anført at politiet gentagne gange har afvist at behandle anklagerne, idet disse indlysende har været uden grund. Afslutningsvist har F til støtte for sin påstand om fælles forældremyndighed anført, at den børnesagkyndige undersøgelse konkluderede at der ikke var forhold som talte for, at der ikke skulle fastsættes fælles forældremyndighed, men hertil har M gjort gældende at konfliktniveauet mellem hende og F er så højt, at fælles forældremyndighed ikke er til gavn for S, og at det mest gavnlige for S er at samværet afholdes som overvåget.

I Byrettens afgørelse blev det fastslået, at M's mistanke om grænseoverskridende adfærd ikke kunne bekræftes. Samtidig udtalte Byretten, at trods det at M ikke har samarbejdet om, at der mellem S og F har kunnet etableres nogen kontakt, finder retten det stadig bedst for S at der ikke oprettes fælles forældremyndighed. F ankede Byrettens afgørelse og anmodede om, at der over S skulle være fælles forældremyndighed. Under anken har F forklaret, at han over for M har foreslået at der skal være kortvarige samvær mellem ham og S men dette har M ikke reageret på. I Landsrettens afgørelse fastslås det, at M's beskyldninger mod F om grænseoverskridende adfærd ikke har været objektivt begrundet, samt at M's mistanke ikke gennem børnesagkyndig

undersøgelse er begrundet. Tværtimod har den børnesagkyndige udtalt, at observationen af de overvågede samvær viste, at der mellem S og F var en god kontakt og samtidig fremgår det af afgørelsen som henviser til forarbejderne til FOL fra 2007, at en forælders samværs sabotage ikke svækker samværsforælders muligheder for fælles forældremyndighed, hvorfor F's påstand tages til følge.

Ovenstående to afgørelser belyser, hvordan den fælles forældremyndighed i den ene sag blev ophævet og tillagt moren, trods hendes samværschikane i størstedelen af pigens liv. I førstnævnte afgørelse synes hensynet til barnets bedste jf. FOL § 4 at overskygge alle andre forhold. I sidstnævnte afgørelse fremgår det imidlertid, at morens samværschikane ikke måtte komme faren til skade ved afgørelse om forældremyndighed. Afgørelserne er derfor afsluttende valgt fordi de, trods det at de omhandler forældremyndighed og barnets bopæl, belyser hvordan hensynet til barnets bedste jf. § 4 i førstnævnte afgørelse overskygger udgangspunktet om, at det er bedst for barnet at have kontakt med begge forældre. Herunder overskygger hensynet til barnets bedste også motivet bag det at anvende et fremtidsorienteret perspektiv. Afsluttende viser afgørelserne, hvordan hensynet til barnets bedste overskygger forhold som en mors manglende oplysningspligt, morens manglende vilje til samarbejde om udarbejdelse af børnesagkyndig undersøgelse, og på den baggrund synes afgørelserne at være relevante

7.5. Midlertidig fastsættelse af samvær

Første type af afgørelser som ikke behandles ved gennemgang af retspraksis er afgørelser om midlertidig fastsættelse af samvær. Grunden til områdets gennemgang ved kort skildring er antagelsen om, at kriterierne herfor er de samme, som de der er fremkommet gennem tidligere gennemgåede retspraksis herunder hensynet til barnets bedste jf. FOL § 4. Midlertidig fastsættelse af samvær handler om, at myndighederne kan træffe afgørelse om en midlertidig samværsordning mens en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær behandles. I yderste konsekvens kan samværet begrænses eller suspenderes, hvilket typisk sker i de situationer, hvor der er mistanke om vold eller grænseoverskridende adfærd jf. FOL § 29 stk. 1. Såfremt en sag trækker ud giver reglen i § 29, stk. 1 således myndighederne hjemmel til at fastsætte midlertidigt samvær så kontakten mellem barnet og begge forældre søges bibeholdt. Ved afgørelse om midlertidig begrænset eller suspenderet samvær, tager statsforvaltningen særligt udgangspunkt i, om barnets velfærd er truet, og hvis det skønnes at være tilfældet, kan kravet om partshøring undtages¹⁵³. Ved afgørelse om begrænsning eller suspension, er det vigtigt at Statsforvaltningen holder for øje at denne begrænsning eller suspension ikke må være mere

---

¹⁵³ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012, "om samvær", side 27

indgribende end forholdene tilsiger¹⁵⁴ og i forbindelse med afgørelse om midlertidigt samvær og omfanget heraf, kan der af myndighederne samtidig træffes afgørelse om vilkårene for udøvelsen af samværet. I vejledning om samvær gives der konkrete eksempler på hvornår der bør fastsættes midlertidigt samvær¹⁵⁵, hvilket eksempelvis bør ske i de situationer hvor der for opnåelse af rådgivning er lang ventetid, eller hvor den børnesagkyndige undersøgelse i sagen trækker ud. Hovedkriteriet for afgørelser om midlertidigt samvær er dog altid, hvad der er bedst for barnet jf. FOL § 4.

7.6. Samvær med mindre børn

En anden type afgørelser som ikke beskrives ved gennemgang af retspraksis, er området om samvær med mindre børn. Hertil nævnes blot, at der skal tages særlige hensyn til barnet grundet deres særlige behov for tryghed. Det fremgår af vejledning om samvær, at det ved afgørelser om samvær med små børn, er vigtigt at barnets perspektiv belyses¹⁵⁶. I og med at det er små børn under 3 år, antages barnets perspektiv derfor ikke at kunne inddrages direkte, hvorfor barnets perspektiv må søges belyst på anden måde, gennem anvendelse af børnesagkyndige. Omkring hvor små børn kan være førend samvær kan fastsættes, er udgangspunktet at det

”i praksis betragtes som yderst uhensigtsmæssigt og utilrådeligt at fastsætte samvær de første 4 måneder af et barns liv, medmindre faderen forinden har opnået en særlig kontakt med barnet”¹⁵⁷

og baggrunden for dette udgangspunkt er at

”mor og barn skal have ro til at opbygge deres forhold, og at barnet i den spæde alder normalt vil have bedst af ikke at være hos en, som moderen ikke ønsker at overlade det til”¹⁵⁸.

Derudover fremgår det af Statsforvaltningens egen samværsguide, at der ved samvær med små børn er særlige hensyn at iagttage, hvilket eksempelvis handler om, at barnet i den spæde alder udvikler sig meget og dermed har større behov for forudsigelighed og trygge stabile rammer. Ved spædbørn gælder helt særlige hensyn, idet børn i deres spæde begyndelse har særlige behov for at opholdet uden for hjemmet ikke bliver for langvarige idet spædbørn kan reagere kraftigt på adskillelsen mellem den primære forælder og samværsforælderen.

---

¹⁵⁴ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 ”om samvær”, side 27

¹⁵⁵ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 ”om samvær”, side

¹⁵⁶ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 ”om samvær”, side

¹⁵⁷ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 31

¹⁵⁸ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 31 nederst

Omkring omfanget af samvær med små børn blev det af udvalget om ”forældremyndighed og samvær” foreslået, at der ved samvær med små børn burde sondres mellem, om der i forvejen har været etableret en følelsesmæssig kontakt eller om der ikke tidligere har været kontakt mellem barnet og samværsforælderen¹⁵⁹, men denne opfattelse delte Ministeriet for Familie og Forbrugeranliggender imidlertid ikke, idet de ikke fandt anledning til denne sondring¹⁶⁰. Hvis der derimod har været etableret en kontakt mellem barnet og samværsforælderen, er det dermed muligt at fastsætte samvær med overnatning fra barnet er ca. 9 til 12 måneder gammelt.

I forbindelse med samvær med ganske små børn bør myndighederne i særdeleshed også være opmærksomme på, at grunden til anmodning om samvær oftest skyldes at bopælsforælderen modsætter sig samværet eller at bopælsforælderen direkte modsætter sig, at der overhovedet skal være samvær mens barnet er så lille, og som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget nr. L 133 får bopælsforælders holdning til samvær derved også en central betydning¹⁶¹ ved fastsættelse af samvær med mindre børn¹⁶². Dette medfører endvidere at der ved sager om samvær med mindre børn oftest er tale om et højt konfliktniveau mellem forældrene, hvorfor det er yderst vigtigt for Statsforvaltningen, at disse får foretaget en kvalificeret afvejning¹⁶³ af forholdene, hvorved barnet så tidligt som muligt kan få mulighed for at oprette en så tæt følelsesmæssig forbindelse til samværsforælderen som muligt¹⁶⁴. Om fastsættelse af samvær med mindre børn er afgørelsen i TFA2011.553¹⁶⁵ relevant, i og med at en aftale om deleordning mellem forældrene blev tilsidesat så der i stedet blev fastsat samvær som 3/11 ordning. I afgørelsen blev det ligeledes fastslået, at barnet på 1½ år skulle have bopæl hos faren, idet han fandtes at være den der bedst kunne sikre barnets behov for ro og stabilitet, og grunden til Landsrettens ændring af forældrenes i forvejen praktiserede 7/7 ordning var, at omfanget af den fastslåede ordning fandtes at være bedst for barnet jf. § 4.

7.7. Overvåget samvær

Herefter behandles området for overvåget samvær og her gør samme forhold sig gældende, nemlig at afgørelser om overvåget samvær træffes ud fra en vurdering af, hvad der er bedst for barnet jf. § 4. Dette er baggrund for, hvorfor det herfra er valgt at retspraksis ikke gennemgås men at området i stedet fremstilles kort.

---

¹⁵⁹ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 32

¹⁶⁰ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 32

¹⁶¹ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 32

¹⁶² Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 32

¹⁶³ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 32

¹⁶⁴ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012 ”om samvær”, side 16

¹⁶⁵ TFA2011.553 (V2011.B-0959-11)

Det fremgår af forarbejderne til loven, at en afgørelse om overvåget samvær kan være begrundet i flere forhold. Først kan det være begrundet i, at den ene forælder er imod samværet i forbindelse med et højt konfliktniveau, hvor overvåget samvær kan være anvendt som hjælp til at sikre barnets forbindelse til samværsforælderen. Dernæst kan overvåget samvær anvendes i tilfælde hvor der har været en længere periode uden kontakt, hvor formålet med det overvågede samvær er at påbegynde samværet med en indkøringsperiode, hvor igangsættelsen af samværet sker på en ordentlig og rolig måde. Ligesom ved alle andre afgørelser om samvær, er det også her vigtigt at være opmærksom på, at afgørelser om overvåget samvær altid træffes med udgangspunkt i hvad der vurderes at være bedst for barnet jf. FOL § 4. Overvåget samvær anvendes som udgangspunkt kun i de tilfælde, hvor alle andre muligheder for fastsættelse af samvær er udtømte, og i vejledning om samvær fremgår det som en vigtig hovedregel¹⁶⁶, at anvendelsen af overvåget samvær ikke må være mere indgribende end nødvendigt. Tillige fremgår af vejledning om samvær, at personen der overvåger samværet, bør være en som barnet i forvejen har kendskab til, og som barnet føler sig tryk ved¹⁶⁷. Som følge deraf behøver overvåget samvær ikke nødvendigvis foregå i et offentligt rum, men kan foregå i private hjem eller i barnets institution. Hvis formålet med overvåget samvær derimod er at opnå oplysninger til brug for en eventuel afgørelse, er det dog nødvendigt at afholde samværet i det offentlige rum.

---

¹⁶⁶ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012, "om samvær", afsnit 6.1. om overvåget samvær, side 19

¹⁶⁷ Vejledning nr. 70 af 27-09-2012, "om samvær", afsnit 6.1. om overvåget samvær, side 19

8. Konklusion

Om problemformuleringen for denne afhandling og formålet hermed, er det ud fra fortolkning af gældende ret og analyse af retspraksis blevet klargjort, at der ikke gælder nogen eksakte kriterier ved fastsættelse af samvær, men at fastsættelsen er underlagt en konkret og individuel vurdering. Herunder hovedformålet med FOL, at afgørelser om barnet skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet jf. FOL § 4. Gennem analyse af retspraksis fremkom det tydeligt, at Statsforvaltningen og Familiestyrelsen ved fastsættelse af samvær mellem barn og forældre jf. FOL § 19, lægger afgørende vægt på hvad der er bedst for det enkelte barn jf. FOL § 4, hvorfor denne bestemmelse fremstår som det altovervejende og vigtigste kriterium. Dernæst viste fortolkningen af gældende ret i forbindelse med hensynet til barnets bedste jf. FOL § 4, at for at tilgodese barnets bedste er det tvingende nødvendigt at tage hensyn til barnets egen mening jf. FOL § 5 og for at opfylde hensynet til barnets egen mening er det hertil nødvendigt at inddrage barnet jf. FOL § 34 medmindre det antages at være unødvendigt eller til skade for barnet jf. § 34, stk. 2. Sammenfattende om gældende ret kan således udledes, at fastsættelse af samvær er underlagt FOL § 4 som det altovervejende kriterium.

Omkring samvær mellem barn og forældre, udledes det gennem fortolkning af bestemmelsen i FOL § 19 at gældende ret, er barnets ret til samvær med den forælder barnet ikke længere har bopæl hos, og at forældrene pålægges pligt og ansvar til at sørge for, at barnets ret til samvær efterkommes. Endvidere fremgik det af afsnit 7.1.4. om FOL § 21 at afgørelseskompetencen påhviler Statsforvaltningen og efter reformen på området kan afgørelser om samvær ikke længere indbringes for domstolene men alene ankes til Familiestyrelsen. FOL § 21 skal ses i sammenhæng med FOL § 39 idet sidstnævnte bestemmelse giver myndighederne hjemmel til at afvise en anmodning om samvær, såfremt forholdene ikke har ændret sig væsentligt siden første afgørelse.

Dermed ikke anført at der ikke gælder vejledende kriterier som myndighederne anvender ved fastsættelse af samvær, og hertil viste fortolkning og analyse, at myndighederne i de enkelte sags typer lægger vægt på blandede forhold, men dog fremstår hensynet til barnets bedste jf. FOL § 4 at veje tungest.

Analysen af afgørelserne om *deleordning* viste for det første i afgørelsen i TFA 2011.553, at en bopælsforælders udtrykt vilje om praktisering af 7/7 ordning i de perioder samværsforælderen havde det godt, ikke altid tages til følge såfremt Statsforvaltningen eller Familiestyrelsen

vurderer, at anden samværsordning er bedre for barnet jf. § 4. Samtidig udledes det gennem fortolkning af gældende ret, at fastsættelse af deleordning forudsætter afvejning af følgende forhold: om forældrene efter barnets fødsel i en årrække har boet sammen hvorved barnet har været vant til en tæt kontakt til begge forældre, om forældrene hidtil har praktiseret en deleordning, om ordningen fungerer rent praktisk for barnet og herved forstås om barnets nærmiljø, herunder om forældrene bor i nærheden af hinanden således at barnet kan fortsætte i én institution og barnets dagligdag i forhold til institution, venner, fritidsinteresser m.m., ikke påvirkes af skiftene mellem de to hjem. I sidste ende er det altafgørende, om en deleordning vurderes at være til barnets bedste jf. FOL § 4.

Omkring afgørelser om *samvær med mindre børn* viste fortolkning af gældende ret, at der ved afgørelser af denne karakter tages særlige hensyn til barnet grundet barnets alder og dermed særlige udsathed.

Ved afgørelser om *ophør af samvær* blev afgørelsen i TFA2011.383 gennemgået, og viste hvordan udgangspunktet om at det er bedst for barnet at have kontakt til begge forældre, kan fraviges når det vurderes at samværet ikke er til barnets bedste jf. FOL § 4. Afgørelsen viste således hvordan udgangspunktet fraviges når forholdene tilsiger, at det ikke er til barnets bedste at have kontakt til begge forældre.

Vedrørende afgørelserne om *afslag på anmodning om samvær* viste analyse af retspraksis, at der lægges vægt på barnets alder, barnets psykiske tilstand, morens utryghed overfor samværet, forbrydelsens karakter, længden af straffen samt hvor lang pause der har været i kontakten mellem barnet og samværsforælderen. Samtidig viste gennemgangen af retspraksis, at afslag på anmodning om fastsættelse af samvær oftest skyldes en forælders afsoning af fængselsstraf. Derudover blev det herfra antaget, at samvær med en forælder idømt sædelighedsforbrydelse mod andre end eget barn, aldrig fastsættes idet alle forhold herimod antages at veje tungt. Afsluttende viste afgørelsen i TFA2012.113 om afsoning af straf for besiddelse af ulovlige stoffer, at der herved bl.a. blev lagt afgørende vægt på barnets alder, karakteren af den forbrydelse der var begået, og om der mellem barn og forælder bestod en følelsesmæssig forbindelse hvilket ikke var tilfældet i den valgte afgørelse, da faren ikke havde set barnet siden det var 14 dage gammelt og barnets alder ved anmodningstidspunktet var 1 år. Endeligt synes afgørelsen at vise, at en forælders utryghed og uenighed i samværet vejer tungt.

Hvad angår *inddragelse af barnet* jf. FOL § 34 fremgik det af fortolkning af gældende ret og analyse af retspraksis, at der herved lægges afgørende vægt på barnets alder og modenhed og herunder barnets evne til at udtrykke sig samt, om barnet er i stand til at forstå og overskue konsekvenserne af at udtale sig. Herunder viste afgørelserne i TFA2009.576 og TFA2011.355, at samtale kunne henholdsvis ikke kunne gennemføres grundet barnets sprogvanskeligheder. Hertil viste afgørelsen i TFA2011.355 at samtale med pige på 5 år og 9 måneder godt kunne afholdes, idet pigen var alderssvarende og veludviklet og dermed havde evnen til at udtrykke og formulere sine følelser og mening. Derimod viste afgørelsen i TFA2009.576 at samtale med pige på 5 år ikke kunne gennemføres, da pigen havde sprogvanskeligheder og dermed ikke havde evnen til at formulere sin mening og det fremgår således klart af de to foranstående afgørelser, at ved vurderingen af hvorvidt der kan afholdes børnesamtale, indgår barnets evne til at formulere sig herunder sprogvanskeligheder med betydelig vægt. Herudover viste afgørelsen i TFA2009.303 at børnesamtale med 11-årige tvillingedrenge ikke ansås at være til skade eller unødvendig. Samtidig belyste sidstnævnte afgørelse, at forældres enighed om unødvendigheden af afholdelse af børnesamtale ikke tages til følge idet Landsretten henviste til, at

”inddragelse af barnets perspektiv skal ske, selvom der ikke foreligger en egentlig tvist, og at der skal udvises tilbageholdenhed med ikke at inddrage børn i selv mindre spørgsmål, af hensynet til barnets retsstilling og dets interesse i at komme til orde”

og endda vigtigere henviste afgørelsen til forarbejderne, hvoraf det bemærkes, at

”der skal ikke alene lægges vægt på, hvad der i et voksent perspektiv kan forekomme som væsentligt at inddrage barnet i”

og på baggrund deraf valgte Landsretten at stadfæste Byrettens afgørelse om at inddrage børnene. Afsluttende viste afgørelserne, at vurderingen af inddragelse af barnet indeholdt en stillingtagen til, hvorvidt det kunne antages, at oplysningerne var nyttige til belysning af barnets perspektiv og derudover blev der ved vurderingen af, hvorvidt en samtale var skadelig for barnet lagt vægt på, om der mellem forældrene var tale om et højt konfliktniveau.

Til den sidste type afgørelse der blev gennemgået om *samværschikane* fremkom det tydeligt gennem fortolkning af gældende ret herunder forarbejderne, at

”samværschikane skal have større vægt ved bedømmelsen af, hvad der er i barnets bedste, når der skal træffes afgørelse om barnets bopæl eller forældremyndigheden over barnet”¹⁶⁸ og ”har den hidtidige bopælsforælder udøvet samværschikane, bør retten

---

¹⁶⁸ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov, side 6

efter forarbejderne til bestemmelsen anlægge et fremtidsorienteret perspektiv ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, således at det indgår i afgørelsen med betydelig vægt, hvis barnet belastes af chikanen”¹⁶⁹

og sidst fremgik det af forarbejderne til nuværende FOL, at

”hvis den manglende kontakt til barnet skyldes samværs sabotage fra forældremyndighedsindehaverens side, skal dette indgå i bedømmelsen, sådan at det i disse situationer ikke svækker samværsforælders mulighed for at få del i forældremyndigheden”¹⁷⁰

hvorved det udledes at samværschikane skal vægtes og indgå i vurderingen af, hvorvidt forældremyndighed skal ophøre eller overføres pga. chikanen. Hertil viste afgørelsen i TFA2010.736, at uanset udgangspunktet om at det er bedst for barnet at have kontakt med begge forældre, fandtes det ikke at være til barnets bedste at gribe ind, idet en eventuel indgriben ville være forbundet med store omkostninger for barnet, hvorfor hensynet til barnets bedste jf. FOL § 4 i denne situation overskygger hensynet til barnets behov for begge forældre. Samtidig afspejler afgørelsen den kritik der tidligere blev givet, omkring det at netop denne afgørelse ikke indeholdt en vurdering af barnets bedste i et fremtidsorienteret perspektiv, men at der alene fokuseredes på det daværende tidspunkt og dermed alene i et nutidsorienteret perspektiv. Denne kritik vurderes efter fortolkning af gældende ret og analyse af retspraksis ikke at være berettiget, idet analysen har vist at hensynet til barnets alder og hensynet til barnets bedste jf. FOL § 4 overskygger alle andre forhold, herunder udgangspunktet om, at det er bedst for barnet at have kontakt til begge forældre og hertil vurderedes barnets behov for nær kontakt til moren at veje tungest ved vurderingen af barnets bedste jf. FOL § 4. Herunder har gennemgangen af afgørelserne om samværschikane trods forarbejderne om, at samværschikane skal vægtes højere, vist at hensynet til barnets bedste jf. FOL § 4 overskygger alle andre forhold.

Afsluttende har afgørelserne om samværschikane givet anledning til diskussion af, hvorvidt en forælder hvis denne blot udøver chikanen groft nok og fastholder denne, hvorved der hverken har været mulighed for at foretage udgående fagedforretning eller andet hos bopælsforælderen eller barnets institution, sådan at der samtidig mellem forælderen og barnet har været lang tids adskillelse hvorved barnets forbindelse til forælderen ikke længere er tæt. Da bibeholder den anden forælder forældremyndigheden alene, idet det fra myndighedernes side anses for at være for indgribende for barnet og dermed forbundet med voldsomme omkostninger, at det ikke

---

¹⁶⁹Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 ”Forældreansvarslov”, kommentar nr. 34

¹⁷⁰Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 ”Forældreansvarslov”, kommentar nr. 34, Lovforslag nr. L 157, Forslag til lov om ændring af Forældreansvarsloven, side 7

vurderes at være bedst for barnet jf. afgørelsen i TFA2010.350. Denne anledning til diskussion synes endvidere at være understøttet af, at det gennem afgørelsen blev fastslået at faren var fuldt ud i stand til at tage vare på barnet. Omkring retspraksis vedrørende samværschikane antoges afgørelsen i TFA2011.58 at være udtryk for ændring af retspraksis, hvorved samværschikane herefter antoges at veje tungere. Dog synes denne antagelse fortsat svær at underbygge, idet alle afgørelser truffet af myndighederne tager udgangspunkt i, hvad der vurderes at være bedst for barnet jf. FOL § 4 hvorved der altid er tale om en konkret og individuel vurdering.

Følgende forhold kan også tillægges betydning ved afgørelse om samvær og herunder omfanget, om der mellem barn og forælder har været lang tids adskillelse jf. TFA 2011.383, hvem af forældrene der vurderes at være bedst til at sikre barnets behov for stabilitet og struktur jf. afgørelsen i TFA2011.553. Sidst antages der også at være lagt vægt på, om en forælder udviser mangel på vilje til samarbejde om iværksættelse af børnesagkyndig undersøgelse jf. afgørelsen i TFA 2011.383 hvori den manglende udvisning af vilje til samarbejde antages at have fået processuel skadevirkning for moren. Dette understøttes samtidig af afsnit 5.1. hvori det blev fastslået, at en forælders udviste mangel på samarbejde om iværksættelse af børnesagkyndig undersøgelse kunne få processuel skadevirkning.

Afsluttende konkluderes at området for samvær ikke er underlagt eksakte kriterier hvorfor området ikke er underlagt en entydig klar linje men i stedet underlagt konkrete vurderinger, hvilket understøttes af fortolkning af gældende ret samt analyse af retspraksis. Denne fortolkning og analyse viste afsluttende at afgørelser om samvær træffes ud fra en konkret og individuel vurdering, hvor hensynet til barnets bedste jf. FOL § 4 vejer tungest.

9. Summary

The purpose of the thesis was, as the opening turned out the area of contact between child and parent's, which lies within family law. In my own point of view, it was found interesting to study the criteria which applies in the determination of contact between child and parent and further it was found interesting to study whether and how the child were being involved in cases concerning contact.

The interpretation and analysis about the problem definition of this thesis, and thereby the purpose hereby, based on the interpretation of the law and analysis of case law showed, that it has been clarified that there are no exact criteria for determining the contact between child and parents, but the determination is instead subjected to a concrete and individual evaluation. Further the main purpose of FOL showed, that decisions about the child must be determined by what is best for the child see FOL § 4 and through the analysis of case law, it emerged clearly that the State Administration and Family Affairs in determining the contact between child and parent's see FOL § 19 places great emphasis on, what is best for the individual child, why this provision also appears to be the predominant and most important criterion.

Then the interpretation of the law in connection with the consideration of the child's best FOL § 4 showed, that in order to accommodate the child's best it is needed to take the child's own opinion into account see FOL § 5 and to meet the consideration for the child's own opinion it is therefore necessary to involve the child in accordance to FOL § 34 unless it's assumed to be unnecessary or detrimental to the child. Summary of the law can therefore be inferred that the determination of the contact is subjected to FOL § 4 as the overriding criterion.

This doesn't mean that there are no guiding criteria which applies in the determination of the contact and the amount of contact, and therefore the interpretation and analysis of the various types of cases showed, that the authorities focuses on a mix of criteria, but at the same time the analysis showed, that the child's best see FOL § 4 was to carry the most weight.

The criteria the authorities must outweigh in the decision on contact between child and parent's can be listed as: that the child's best se FOL § 4, the consideration to the child's own opinion, involvement of the child, the parent's conflict, the child's age and mental stage, contact harassment, the loads to one of the parents including the period of imprisonment, the child's need for stability and structure including which of the parents is judged to best to meet the child's needs, the child's need for security especially when the case implies young children, the child's institutions

evaluations, the length of separation between child and parent, a parent's lack of expulsion in cooperation the initiate of child expert survey, which of the parents there has been the child's primary caregiver and last the child's local environment.

Finally the interpretation and analysis showed, that the area of child's contact to the parent's declares that this is not subjected to any clear policy but the area is instead subjected to a specific individual evaluation which is supported by the analysis of case law which showed that decisions about the child's contact to his or her parent's is subjected to a specific individual evaluation where the interest to the child's best see FOL § 4 seems to be the most important criteria.

10. Litteraturliste

Retskilder

Lov nr. 600 af 18-06-2012 om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister, Thomson Reuters

Lov nr. 499 af 06-06-2007 Forældreansvarsloven, Thomson Reuters

Lov nr. 387 af 14-06-1995 Lov om forældremyndighed og samvær, Thomson Reuters

Lov nr. 277 af 30-06-1922 Myndighedsloven, Thomson Reuters

Forarbejder

Lovforslag nr. L 157 – Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af forældreansvarsloven, fremsat d. 13. april 2012, Thomson Reuters

Lovforslag nr. L 133 – Forslag til Forældreansvarslov, fremsat d. 31. januar 2007, Thomson Reuters

Bekendtgørelser

Lovbekendtgørelse nr. 443 af 03-10-1985 - Myndighedsloven Thomson Reuters

Lovbekendtgørelse nr. 988 af 09-10-2012 - Forvaltningsloven Thomson Reuters

Lovbekendtgørelse nr. 6 af 10-01-1992 - Børnekonventionen Thomson Reuters

Lovbekendtgørelse nr. 1073 af 20-11-2012 - Forældreansvarslov Thomson Reuters

Lovbekendtgørelse nr. 443 af 03-10-1985 - Myndighedslov Thomson Reuters

Lovbekendtgørelse nr. 905 af 28-09-2009 - Adoptionsloven Thomson Reuters

Evalueringer

Dom til fælles forældremyndighed, En evaluering af forældreansvarsloven, Af Mai Heide Ottosen og Sofie Stage, af 29-06-2011, udgivet af SFI

Betænkning

Betænkning nr. 1475 fra 2006 ”Barnets perspektiv” Thomson Reuters

Retspraksis - Tidsskrift for familie og Arveret (TFA)

TFA2010.202 Far fik 7/7 ordning med 4-årig dreng

TFA2011.383 Fælles forældremyndighed ophørt samt fastslået at der for tiden ikke skulle være samvær

TFA2011.553 1½-årige A skulle have bopæl hos far og samværet fastsat som 3/11 ordning

TFA2009.576	Der kunne ikke afholdes børnesamtale med barn på 5 år
TFA2011.355	Der kunne godt afholdes børnesamtale med barn på 5 år og 9 mdr.
TFA2010.515	Børnesagkyndig samtale belyste ikke 9-årig piges perspektiv tilstrækkeligt
TFA2009.303	Børnesagkyndig samtale med 11-årige tvillinger ansås ikke at være til skade eller unødvendig
TFA2012.113	afslag på anmodning om samvær grundet fars afsoning af fængselsstraf
TFA2010.736	Ikke etableret fælles forældremyndighed trods mors samværschikane
TFA2011.58	Etableret fælles forældremyndighed da samværschikane ikke må komme samværsforælderen til skade
TFA2008.497/3	Transportudgifter i forbindelse med mors flytning fra Danmark til Færøerne
TFA2009.548	Transportudgifter i forbindelse med mors flytning fra Nordsjælland til Sønderjylland
TFA2009.220	Samværsforælder ikke pålagt at betale transportudgifter trods dennes flytning
TFA2010.455	Far skulle hente og bringe barn i forbindelse med samvær grundet forskel i forældrenes økonomiske forhold
TFA2010.350	ikke overførsel af forældremyndighed til far trods mors samværschikane
TFA2012.111	afslag på fars anmodning om samvær pga. dennes afsoning for bl.a. sædelighedsforbrydelser
TFA2012.114	13-årig piges perspektiv ikke belyst i tilstrækkeligt omfang ved afslag på fars anmodning om samvær

Bøger

Christensen, Stine Krone, "Forældreansvarsloven med kommentarer", Thomson Reuters 2009, 1. udgave.

Andet

Otosen, Mai Heide "*samvær til barnets bedste*", København 2004, Socialforskningsinstituttet